Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 27 октябрь, 1977 шу. • № 129 (5796). • Мах 2 кеп.

Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе юбилейни 1977 шера план толаме кхоачашъяр духьа! ТIагIертте вIаштIехьдаккха хьажа къахьегама овсарле, производства эффективность, балха дикал лаккхъелга!

(КПСС ЦК ТIахьехамашцара).

ОКТЯБРА 60 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

Коммуниста сийдола цIи

Тахан вай мехкарахнах КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета сессен решенеша, цига тIайийцача СССР кердача Конституце чIоагIа политически къахьегамен хьинар айдаь шоаш сийлахь-боккхача Октябра сийна тIайийца декхараш кхоачашдара тIагIертта къахьегаш болча хана къаьстта боккхача доархIаме да хIара коллективе творчески къахьегара хьалаш хьаделга, цу даькъе хIара коммунист шийгара дика хьоккхам гойташ хулга.

Дукха ха я № 1572 йолча автоколонне Мальсагов Махьмада Башира къахьега. 1972 шерага кхаччалца цхьоалагIча класса водитель волаш хиннав из, хIаьта цул тIехьагIа бригадиралла а, хIаьта соахка денз отряда начальникалла а хьожаву из. ДоагIар шийгарен карарча нахагарен дизза хьадехаш волча цун сий а шиш а бу новкъосташа. Цу тайпара из дархIар новкъосташа эггара хьалха дувз из коммунист хиларца, из еза цIи цо лакха лелаярца. Ший балха декхар кхоачашдарах доккхал даь Iеш болчарех вац Башир. Цо массе хана шийна дIатIа а ийдаьд, хIаьта тешаме кхоачашдеш хьа а венав партийни обществении декхараш. Цудухьа дукха ха йоацаш колонна коллективе хиннача отчетно-хоржамий собране шоай вожакалла хержар из коммунистаташа.

Итташ эзараш парте членаш ба республике «Юбилейни вахта толаме чакхъяккха» яха вай мехка шерра баьржа бола болам хьал а лаьца, шоашкара хьинари денали гойташ, мугIарера къахьегамхой шоашта тIехьабахара шоай коллективашка кхетамца организаторски массово-политически болх беш. Цу дерригнех доала беркат мах баь варгвоацаш доккха да. ТIа-тIа дукхагIа хоамаш ух шин шера заданеш Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга кхоачашъяь ца Iеш пятилетка кхоалагIча, диълагIча, пхелагIча шерий чотагIа цхьабола хьалхалатта болхлой, колхозхой къахьегама мул боаккхаш хиларах.

Вайна дика йовзаш я Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода воккхагIволча оператора Социалистически Къахьегама Турпала Н. И. Ведерникова, Назрановски Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода декальщика КПСС Нохч-ГIалгIай обкома члена А. М. Котиева, Ачхой-Мартановски района «Горец» совхоза доярка СССР Лакхехьарча Совета депутата М. Умхаджаевай, дуккха кхыбарий цIераш.

АргIанара йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIа сесси болх беш хинна ха хIаране рекордаш йоахен эггара тIехйола къахьегама овсарле хургйолен деношдара инициатива дIайоалайир Нохч-ГIалгIай Лакхехьарча Совета депутата Н. Г. Рыженкова кулгаладеча мехкдаьттааппаратурни цехерча комплексни бригада коммунисташа. 15 октябрь тIакхоачаш е лийрхIачул 10 ди хьалха ткъаь ворхI эзар сома маьха пхиъ сепаратор яь йоаккхаргья аьнна шоаш денна дош толамца кхоачашдир цар.

Грозненски ремонтно-механически заводе укх тIехьарча хана даим диканца хьевеш хул коммунист токарь Багашев Увайс. ИйслагIа пятилетка кхаь шера кхоачашъе карагIдаьлар цунна. Ший балха хьинар кхы а айдаь къахьегаш ва хьалхалатта болхло — иттлагIча пятилетка хьалхара ши шу чакхдала кхы а тоъал ха яле д 1980 шера чотагIа къахьегаш ва из.

Лакхе вай белгалбаьхача толашагIболча къахьегамхоша-коммунисташа шоай хIара деннарча вахарца бакъьяь ца Iеш чIоагI а ю «Советски обществана кулгалдуи лостам телен низ, цун политически система, паччахьалкхени обществении организацей дог да Советски Союза Коммунистически парти. Халкъа духьа яхаш халкъа гIулакх деши я КПСС» яха СССР Конституце тIара № 6 йола статья.

Бакъда, вай хIанз а Iалашдаь дац хIара коммунист ший авангардни лоархIам кхоачашбеш, балха а дезале а кхычарна хьоккхам телаш хургвола гIулакх. ХIанз а болаш ба кхыметтел шоай балха заданеш кхоачаш ца ю парте членаш. Парте горкомаш, райкомаш, юххьанцара партийни организацеш декхарийла я шоай хIара коммуниста къахьегамен обществении гIулакхаш хадданза теркалде, КПСС члена уставни декхараш цар мишта кхоачашду хьожаш собранешка, бюро заседанешка къаьст-къаьстачар отчеташка ладувгIа, шоай декхар кхоачашдеча ледарло гойташ, коммуниста цIераца тарлургдоаца гIулакхаш леладеш барашкара доагIар дизза хьадеха.

Цу даькъе цар деш дари ца деш дисари хоадам болаш къоастаде доагIа парте членашеи кандидаташеи шоай отчетно-хоржамий собранешка. Дукха ха йоацаш парте хьанийцарий йоакхо яра чIоагIа пайдане хургда хIара партийни комитете къонача коммунистий школа вIашагIйолле.

ХIанз республике чакхъювлаш я КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе итогаши Л. И. Брежнева цу сессе яьча докладацара хьадоагIа декхараши дувцаш йола парте райкомийн горкомийн пленумаш. Цига къамаьлаш деча коммунисташа дег тIара къоабалъяь хьаллоац керда Конституци, шоай вахара гIулакхаш цунна дусташ леладергдолга хьакхайкаду, доккхал деш белгалдоах Советски Iаьдал латтача шерашка шоашта карагIдийннараш, балха резерваши дIахора перспективаши хьагойт.

Цунца цхьана вай мехка шерра болх баьржаб СССР кердача Конституцена пропаганда яра, из Iомаяра. Из гIулакх кхетамца вIаштIехьдаккхари корта болаш чакхдаккхари духьа оарцагIйовла еза юххьанцара партийни организацеш, хIара КПСС член.

Советски наха сайна ерригача прогрессивни адамлено а сатувсаш хинна Сийлахь-доккха цIей—Октябра 60 шу дизар деадара кхы а иттех ди мара дисадац. Цу дерригне вайгара хIаранегара, къаьстта коммунисташкара, дIадех хьинарца, сакхетамца, дог-уйланца кхы а вIаьхегIа хинна цу юбилея накъагIолга.

ДАЬХЕННА—ЮБИЛЕЙГА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН ПРОМЫШЛЕННОСТО ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯЬЙ ИТТ БЕТТА ПЛАН

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара даха ма-доагIгIа накъадахара шерра социалистически яхь а йоаржаяь, СССР керда Конституци ювцарои тIаэцарои къахьегамеи политически хьинар айдаьча республика промышленни предприятей коллективаша ханал хьалха, 1977 шера 25 октябре, кхоачашъяьй продукци маьхала яккхарен изделей дукхагIа дола тайпаш хьадарен итт бетта план.

Октябра юбилейга планал совгIа 15 миллион сома маьха продукци арахеца декхар тIайийцача промышленноста болхлоша из хьаяьй 20 миллион сомал дукхагIча маьха. Мехкага планал совгIа кхаьчад 135 эзар тонн мехкдаьтта, 20 миллион кубометр газ, 300 эзар тонн лакхаоктанови бензинаш, 14 млн. квт-ч. электроэнерги, дукха машинаш, оборудовани, гIишлош ю материалаш, тIехьнахьа дувхаду пазата барзкъаш, шурийи кхыйолеи кхачан продукташи халкъа эша товараши. Социалистически декхараш кхоачашдеш 500 эзар тоннал дукхагIа мухь дIа-юха бихьаб машиннаькъахошеи автомобилисташеи.

Яхье баьннараашта хьалха йоагIа Ленина орден лелаеча «Грознефть», «Консервплодоовощ», швейни промышленноста, «Чечингушвино», шурий промышленноста объединеней, «Промавтоматика» Iилма-производственни объединене; Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот», СССР 50 шу дизара цIерагIча химически, Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача, Ахриева цIерагIча назрановски «Электроинструмент», «Электроприбор», Гудермесски медицински инструментий, «Союзавтоматстром» опытно-экспериментальни, ацетонови, Грозненски аьшкбетоини конструкцей, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене Аргунски аьшкбетонни хIамай заводий, маькха комбината, макаронни фабрика коллективаш.

Заводашкеи фабрикашкеи чакхйоахаш я обществении производства эффективность лакхъярен арахеца продукци дикагIа хилийтарен мероприятеш.

Технически прогресс чакхйоахаш предприятешка юкъекхухь цехаштеи участкаштеи комплексни механизаци елга, поточнии автоматическии линеш, тIа-тIа шерагIа даржаш латт болхлойи инженерно-технически болхлойи творчески хьинар. Юбилейни шера рационализаторски изобретательски предложенеш юкъеяхьарах 12 миллион сомал совгIа ахча кходергда. Баьча балхо торо елар къахьегама овсарле айяра тIайийца хинна декхар тIеххкоачашде.

Республика предприятешка шерра яьржай юбилейни шереи пятилетка шин шереи планаш ханал хьалха кхоачашъяра тIехьара социалистически яхь.

IА ТIАКХАЧА ГАЬНА ДАЦ

Хьайбаш чусоцадаьчул тIехьагIа уж юкъера ца дувлийташи йоаккха продукци лоха ца йолийташи Iангара дахара дукха хьалаш вIаштIехьдаха деза. Къаьстта теркам тIабахийта беза хьайбаш кхоачамболлаш доакъараца Iалашдарах царна Iа даккха йIайха, паргIата, цIена помещенеш хилийтарах.

Дукха ха йоацаш баьча тохкамо хьахьекхар Ачхой-Мартановски, Сунженски, Шалински, Веденски, Ножай - Юртовски, Малгобекски районий цхьадолча боахамашка цу хьакъехья хIанз а кхоачамболлаш йоакхо ца яьлга. Къаьстта воча хьале да хьайбаш Iангара дахара кийчо елга Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхозе, Ачхой-Мартановски района «Овощевод», «Ореховский» совхозашка. Хьайбаш чудохка помещенеш тоъаш яц цу боахамашка. ДукхагIа йола ха тIа тхов боацаш арайоакх. Из бахьан долаш лоха я цу хьалашка леладеча хьайбашкара йоаккха продукци, цул совгIа шел а дале цамогаш а хул.

Iа тIакхача гаьна дац. Цудухьа лакхе цIераш яьхача боахамий, хIаьта хьайбаш Iангара дахара хIанз а лерттIа кийчо ца яьча кхыча колхозийи совхозийи кулгалхоша ерригa уйла тIаяьхийта еза кхоачамбоацараш дIадахара, хьайбаш Iангара дахара тешаме лара йоллара.

Б. ДИКАЕВ,
Нохч - ГIалгIай НИВС-а Iилма болхло.

Шин шера план яьй

Сийлахь - боккхача Октябра 60 шу дузача денга кхачалехьа пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъе социалистически декхараш тIайийцадар Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода дуккхача установкайи цехийи коллективаша. ХIанзлехьа декхараш тIеххкоачашдарах рапорташ телаш я завода цхьайолча цехий, установкай коллективаш. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг а яьккха, цхьоалагIча октябре пятилетка хьалхарча шин шера задани кхоачашъярах рапорт делар Румянцев Петр Ивановича кулгалдеча кхоалагIча цеха коллективои Кунцын Юрий Михайлович, Пашков Алексеевич, Агаронов Владимир керте латтача кхаь установка технологашеи. Цар хIанзлехьа планал совгIа арахийцай итташ эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци. ХIаьта ер шу чакхдалалехьа пятилетка кхоалагIча шера чотах цар арахецаргья бIаьш эзараш сомий маьха товарии продукци.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Шергара шерга хозлуш, тоалуш йоагIа Сунженски районера Орджоникидзевски яха станица. Цига укх шера хьалде доладаьд быта ЦIа. Из пхезза вIаштIара яь здани хьалъеш я каркасаш а уттаеш кизга панелех. Быта ЦIен типови проект оттаяьй ленинградски архитектораша.

Быта ЦIа хьалдеча хьинар кхо ца деш къахьегаш ба генподрядчика ПМК-155 гIишлонхой. Цар дош деннад тIадоагIача шера из цIа эксплуатаце дIадала. Цу цIен лард елла а баьзна дIахора гIишлон балхаш дIадоладеш ба уж.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) прораб А. Мархиев, керттера инженер С. Ахмадов, бригадир Г. Налтоев ларда лакхалга хьожаш ба.

С. ХАКИЕВА сурт.

МАССАВА ЦХЬАН ДАГАРА ВОЛАШ

СОВЕТСКИ РАЙОН

КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессеи итогашта хетаяь КПСС Советски райкоме хиннача пленуме доклад йир парте райкома хьалхарча секретара Ф. У. Тамаева. Цо аьлар, СССР Конституци советски халкъа дагара йолга, Коммунистически парте кулгалца вайна 60 шера карагIдаьннараш цу тIа дIачIоагIдаьлга.

Докладчика а цул тIехьагIа къамаьлаш даьча районо заведующе Г. Османова, «Керда вахар» яхача колхоза председатела М. Мимбулатова, кхычар а дег тIара баркал аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателанов Л. И. Брежневна мехка Керттера Закон оттадеча цо доккха дакъа юкъедяхьарах.

Советски Iаьдал латтача шерашка йовзаргйоацаш хувцаен вай района экономикеи культуреи. Ерригача юрташка я юкъереи бархI шерареи школаш, фельдшерско - акушерски пункташ, клубаш, библиотекаш. Духовно чIоагIа дегIабаьхкаб нах, цар цIен ченаш йиза я.

XX партсъезда цIерагIча колхоза партбюро секретара А. Зулаева, Кирова цIерагIча колхоза механизатора С. Тазуркаева, Даевски юрта Совета председателя С. Мурадова, кхычар къаьстта дика хеташ дувцар Советски Союза Коммунистически парте кулгалдуи лостам телен лоархIам конституционно дIачIоагIбаь хиларах.

СССР Конституци, парте чурен арахьарен политика къоабалъеш шоаш тIайийцача социалистически кертера теркам боахам лелабара керттера доакъош дIахо дегIадоаладара, коллективашка беш бола организаторски политически болх кхы а шерагIен кIоаргагIен боаржабара тIаэзар пленума доакъашхоша.

ЗАВОДСКОЙ РАЙОН

Укказа КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумен СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессен решенешта, кердача Конституцена хетаяь заводской районни партийни организаце актива собрани хилар.

Доклад яьча парте Заводской райкома хьалхарча секретара А. И. Бабикова белгалдаьккхар кердача Конституце проект ювцача юкъа лакхденна наьха къахьегамен политически хьинар хIанз вай Октябрьски юбилея гаргагIа мекхоач кхы а чIоагIагIа айлуш долга. Ийс бетта районе планал совгIа яьккхай 4 миллион совгIа сома маьха продукци. Шин шера заданеш ханал кхобутт хьалха кхоачашъяьй № 7 йолча ГМУС, «Союзпромэкскавация» управлене, кога гIирс тоабечеи хьабечеи фабрика коллективаша, 88 бригадо, 18 участко, кхо эзарнел совгIа болча къахьегамхоша.

Толамех дийна ца Iеш хIанз а пайда эцанза йола резерваш, кхоачамбоацараш белгалдаьхар докладчика а цул тIехьагIа къамаьл даьча ГрозНИИ парткома секретара Г. П. Радченкос, СССР 50 шу дизара цIерагIча химзавода директора Ю. Н. Казюпа, Грозненски автотранспортни предприяте шофера В. П. Гусакова, спец. СМУ-10 монтажникий бригадира А. Г. Цечоева, кхычар.

Пленумо хьадийхар партийни боахамеи органашкара предприятешта реконструкци яра, Шерипова цIерагIа Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод сайна тIехьъюсача предприятей болх тоабара дуккхагIа терко тIаухийтала.

Собране доакъашхоша къоабалйир керда Конституци, лерргIа из вахаре кхоачашдара тIахьийкар беррига къахьегамхой.

ДIАХО ЯЬ СОВЕТСКО-ИНДИЙСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

25 октябре Кремле дIахо хилар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневна, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, КПСС ЦК Политбюро члена, СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. А. Громыкона, СССР Министрий Совета Председатела заместитела И. В. Архиповна а Инде Республика Премьер - Министра Морарджи Десайна, Инде кхыча мехкашцарча гIулакхий министра А. Б. Ваджпайна а юкъе дIайолаенна хинна переговораш.

Дерригача керттерча лостамашкахьа, цу даькъе дунен халкъашта юкъерча арене а, цхьана леладу советско - индийски гIулакхаш дIахо дегIадоаладарах дола дешаш дийцар.

Дунен халкъашта юкъерча саготагIа долча дешашта юкъе къаьстта уйла тIаяхийтар герзаш хьадара доазув оттадари герзаш дIадахари, Гаргарча Малхбоаленера, Африкански МуIа районера кхераме кхоккама кхуврчаш дIадахар, Африка Къулбехьенерча расистски режимий политика саина долча дешашта. Цу хана белгалдаьлар шин мехка позицеш цхьатара е шоайла гаргга хилар. Шинна а оагIоно хьакхайкадир дIахо а кхоккам кIаьдбара процесс кIоаргъяра, дунен ерригача районашка, цу даькъе азиатски континенте а, из дIакхачийтара динза дарг мел доацар де, дерригача мехкашта юкъе цхьатаррарча бокъонегIа вIаши гIойле йолча тайпара цхьана леладу гIулакхаш кхы тIа а тоаде дага шоаш хилар.

Безамеча, доттагIала хьалашка хилар переговораш.

(ТАСС).

«СССР ХАЛКЪА ЛОР» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ОТТАЯРАХ ДОЛА

СССР-ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу:**

1. «СССР халкъа лор» яха сийлен цIи оттае.

2. «СССР халкъа лор» яха сийлен цIи СССР Лакхехьарча Совета Президиумо лу халкъа унахцIено лораяра гIулакх дегIадоаладеча доккха дакъа лаьцача, къаьстта йоккха профессиональни говзал, моральни дика гIулакхаш, шоай профессиональни гIулакха са ца кходеш хилар хьахьекхача лорий участкай, амбулаторей, поликлиникай, бераш деча цIеной, больницай, кхыча дарбан-профилактически санитарно-профилактически унахцIено лораяра учреждений лорашта.

3. «СССР халкъа лор» яхача сийлен цIерах йола Положени «СССР халкъа лор» яхача наькха тIа йоаллаеча Знака описани чIоагIъе.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1977 ш. 25 октябрь.

«СССР ХАЛКЪА ЛОР» ЯХАЧА СИЙЛЕН ЦIЕРАХ ЙОЛА ПОЛОЖЕНИ

1. «СССР халкъа лор» яха сийлен цIи СССР Лакхехьарча Совета Президиумо лу халкъа унахцIено лораяра гIулакх дегIадоаладеча доккха дакъа лаьцача, къаьстта йоккха профессиональни говзал, моральни дика гIулакхаш, шоай профессиональни гIулакха са ца кходеш хилар хьахьекхача лорий участкай, амбулаторей, поликлиникай, бераш деча цIеной, больницай, кхыча дарбан-профилактически санитарно-профилактически унахцIено лораяра учреждений лорашта.

2. «СССР халкъа лор» яха сийлен цIе лу СССР унахцIено лораяра Министерства хьачубеннарашта.

3. «СССР халкъа лор» яха сийлен цIи синача наха СССР Лакхехьарча Совета Президиума Грамотеи оттаьча кепара йола наькха тIа йоаллаю Знаки лу.

4. «СССР халкъа лор» яха наькха тIа йоаллаю Знак наькха аьтта оагIорахьа а е цIеннача наькха СССР орденаш яле царел лакхехьа а йоаллаю.

5. «СССР халкъа лор» яхача сийлен цIерах вакха йиш яц СССР Лакхехьарча Совета Президиумо мара. Укх цIерах саг ваккхара хьакъехьа СССР Лакхехьарча Совета Президиумагара дехар де бокъо я судебни органий е СССР унахцIено лораяра Министерства.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

«СССР ХАЛКЪА ЛОР» ЯХАЧА НАЬКХА ТIА ЙОАЛЛАЕЧА ЗНАКА ОПИСАНИ

«СССР халкъа лор» яха наькха тIа йоаллаю Знак лакхехьара дакъа цхьа бахьан гергдаьи оагIошкара герга дола лохехьара дакъа юккъе са а хиле чакхдоалаши йолча щита кеп йолаш я. Знака лакхе тIагIолла кхо мугI а бахийта даь «СССР халкъа лор» яха йоазув да. Аьрда оагIорахьа йоазонна кIел дилла медицина эмблема сурт да, аьтта оагIорахьа — дIатIалотадаь дошув дъьккха лаврови ткъоврэнга сурт. Дошув даьккха я Знак, цун лакхал — 30 мм., шорал—23 мм. Знака йистош фаскаца го билла я.

Лаламилгеи зIанаргеи новкъосталца знак дIатессай гергаьяча шаьрача кIада тIа доаллаш марсен гонеи сурт а долаш йолча дошув даьккхача колодках. Колодка лакхерча даькъа тIа цIе муарови лента доалл. Колодка тIехьашкарча оагIоца знак барзкъах дIайоллаш булавка боалл.

Знака гоми колодкеи нейзильберах а лаврови ткъовронга сурт томпаках а даь да.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

КПСС ОБЛАСТНОЙ КОМИТЕТЕИ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕИ

КПСС областной комитетои Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумои решени яьй Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизар белгалдаккхар духьа 1977 шера 5 ноябре город Грозне (театра кердача здане чу) Советски Союза Коммунистически парте областной комитетеи Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Советеи цхьана торжественни заседани е.

ИТТ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЬЯЬЙ

Назрановски ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода болхлоша, берригача советски наха санна чIоагIа къоабалдаь могадир СССР керда Конституци тIаэцар. Вай мехка из лоархIамера гIулакх дикача къахьегама толамашца белгалдаьккхар тха коллективо. Ерригача участкашка, цехашка, отделашка чIоагIа уйла тIаяхийта Iомаеш я КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленума решенеш, СССР керда Конституци, аргIан йоацача СССР Лакхехьарча Совета сессе документаш. Цох лаьца цехови собранеш хиннай, цига докладаш яьй завода партбюро членаша. Шоаш къамаьлаш деш цар белгалдаьккхар СССР Лакхехьарча Совета сессе новкъостa Л. И. Брежнева яь доклад коммунистически общество хьалъяра, машар бахьан долаш къахьегамхоша лоаттабеча интернациональни гIулакха тIехьарча къовсама, социальни прогресси демократии яра йолча теорененi практикаr юкъедихьа керда дакъа хилар. Иштта цар белгалдаьккхар из доклад программни маIан долаш хилари цун ларда тIа партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, боахамий кулгалхоша болх бе безаш хилари.

СССР керда Конституци къоабалъяь тIаийца, Октябра цIейна дика къахьегама толамаш доахаш накъабоагIа завода болхлой укх юбилейни шера. Ийс бетта планал совгIа реализаци йир 365 эзар сома маьха продукцена, хIаьта эрахийца продукци 683 эзар сома маьха я, из хул встречни планагIа 1977 шера арахеца лаьрхIачул 183 эзар сома маьха дукхагIа. Къахьегама овсарле лакхъяра план 101,9 процент кхоачашъяьй.

Октябра цIей сийна вахте эттача заводе къахьегараша кхоачамбац карагIдаьначох. «Юбилейни вахта толаме чакхъяккха» яхача девизаца къахьегаш ба уж. Коммунистически субботник долча дийнахьа, 15 октябре, продукци арахецара итт бетта план кхоачашъяьй цар. Духхьал субботник долча дийнахьа завода коллективо арахийцар 45 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Шии торонашка а хьежа бутт чакхбалалехьа планал совгIа цар арахеца лаьрхIад 750 эзар сома маьха продукци.

Цхьа дезал санна барттайна къахьегача дуккхача къамех болча болхлоша хIанзлехьа толамца кхоачашъяьй шин шера план. Царех я гIалгIа Борова Дугурхан, татарин Гизатуллин Рафик, эрсе Шитанов Владимир, кхыбараш. Берригача болхлоша дика кхеталу хьинарца, къахьегамца мара сага сий даргдоацилга. Цудухьа массаза хьалхалаттараштa юкъе а волаш хьоккхам тела новкъостaшта яхача девизагIа къахьегаш итташ болхлой ба укхаза. Царех ва бригадир Омархаджаев Фахруддин, прессовщица Дахкильгова Лемка, токарь Муталиев Мартазкъа, кхыбараш.

М. ЗУРАБОВ,
ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода производственно - диспетчерски отдела начальник.

Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза № 3 йола ферма цIи хеза я республике. Укх шера 9 бетта хьайбаш леладераштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах республикански Сийлен улга тIа дIаязйир цун коллектив.

ДIадахача шера хIара беттача Iаттагара кхо эзар килограмм шура яьккха кхоъ доярка мара ферме хиннаеце укх шера ткъаь доярках. Йиттанe йоаккхаргья иззал шура.

ХIанзле 2250 килограммал тIех шура яьккхай дояркашa Астамирова Мината, Хамзатова Марема, Ичиева Баянта, Ичиева Сацитас, Оздоева Мерема, Айдамирова Субара, Шадиева АсмаIас, Акиева Аьсета. иштта кхычар, шера план 2100 килограмм мара йоацача. Вешта аьлча, цу 14 кхалсаго хIанззе а шера задани тIехкхоачашъяьй.

Ер сурт оаха доаккхача дийнахьа Iуйрийна божа бийтта а баьнна 1977 — 1978 шерашка хьайбаш толамца Iангардахарах бола КПСС ЦК-ан, СССР Министрий Советен соцам бешаш бар дояркаш.

Партеи правительстваи тIахьехама цар луш дола жоп да хьайбай продуктивность лохца йолийташ, уж дизан дIайхачеи хургдола хьал Iалашделга.

СУРТА ТIА: 1977 — 1978 ш. хьайбаш толамца Iангардахарах бола КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам доярказта бешаш я йоккхагIйола доярка Ичиева Сацита.

С. ШАДИЕВ.
И. ПЛИЕВА сурт.

ГРАЖДАНСКИ ОБОРОНА ЗНАНЕШТА— ШЕРРА ПРОПАГАНДА

Граждански оборона чIоагIъяро дIадех цахаддаш цуна пропаганда елга тоаделгеи дегIайоалаелгеи. Цун эффективность лакхъяра керттера никъ — беррига кхетама болх комплексни бергболаш вIаштIехь боаккхалга, пропаганда идейни чулоацам тоабелга.

Укх карарча шера опыто хьахьеккхад граждански оборонах йола партеи правительстваи решенеш юрташка дика ца йовзилга, хIанзарча хана цун дегIадоагIа декхараш кIоаргга ца кхетаделга. Из бакъхилар гучадаьлар Шелковской, Надтеречни, Грозненски районашка граждански оборонана Iомалуш хиннача занятешка.

Бахача наха юкъе граждански оборона знанеш, социалистически Даьхе лораярах дола В. И. Ленина васкеташ, моастагIчо дуккха нах боабеш дола герз тохара хьалашка чIоагIгIа феи де дезачов даим кийчен хила везарах йола КПСС XXV съезда положенеш дIайовзийтара мероприятеш чакхйоахаш я предприятешка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка. Масала, Шелковской района «Червленский», «Коминтерн» яхача колхозий, хил боахама, Шелковской районни Каргалински больницай, Грозненски района «Атагинский», «Заря», «Тепличный» совхозий военни йоацача формированешка хиннача комплексни ученеша хьахьеккхар укх ханарча герзех баха нах лорабара, хила тарлуча тIема кхерама дукхьалъоттара военни йоацача формированей личии состав морально - психологически кийчъяра гIулакхашта уж мероприятеш чIоагIгIа пайдане хилар.

Цхьабакъда, дукхагIча даькъе алхха военни йоацача формированей болхлоша, гIулакхерча наха, личии состава граждански оборона Iомадеш дола дешаш дувцаш хул укхаза еш йола пропаганда. ХIаьта гаьнна шерагIа да цу пропаганда декхараш. Болхлойи гIулакхера нахи коммунистически сакхетами политически кхетами болаш, дизза а массе оагIонашкара а вахара гIулакхаш доахкаш хьалкхебара моттигашкарча партийни организацешта гIо-новкъостал дарца дувзаденна дола декхараш хьалхашка латт граждански оборона пропагандисташта. Цудухьа граждански оборона энтузиастий дикача гIулакхашта, къахьегама йоккхача патриотизмана, моттигерча противовоздушни оборона тIема традицешта, граждански оборона военизировани йоацача личии состава хIара денарча гIулакхашта Ленински, Заводской, Шалински, Грозненски Гудермесски районашкарча дуккхача организацешка санна пропаганда еш хилча нийсагIа хургда. Укхаза граждански оборона пайдане гIулакхаши декхараши дизза дIахьокх, Даьхе лораяра тIехьа хургволаш хьалкхеву хIаравар.

Бахача наха юкъе ГО знанешта пропаганда елга—психологически чоалхане процесс. Цунца тарлац формализми шаблони. Декъачеи даьссачеи къамаьлаша кIезига пайда бу наха. Граждански оборона мероприятеш эсала кийчъеши во вIаштIехьъяьхаи йолча моттигашка хайра хилац цунах хьахиннараш. Цун массайолча формаехи методехи де дезар ховши творчески пайда эцаш хилча мара толам боалаш хилац пропаганда.

Граждански оборона системa шеррача боарамагIа пайда эцаш я лекцеш, докладаш, семинараш, Iилман конференцеш, тематически сайренаш, багагIбувцама журналаш, жопийи хаттарийи сайренаш, викторинаш, консультацеш, ГО ветеранашцеи граждански оборона дикагIбарашцеи вIашагIдеттадалар санна йолча устни пропаганда формаш.

Массехк шера болх беш я «Знание» яхача республикански обществера граждански оборона йола секции семинарлектории.

Граждански оборона пропаганда яра чакхъяьхача мероприятеша боккха кхетам белар «Кругловский», «Надтеречный» яхача комсий совхозий, № 1 йолча Надтеречни райбольница, Надтеречни райпо, «Горскнефть» НГДУ болхлошта, гIулакхерча наха, военизировани йоацача формированена. Цудухьа граждански оборона системе бIарччача дешаря шерра доккхий хьоккхамаш доахаш чакхбаьлар уж.

Наьха боккха безам тIабодаш а пайдане а чакхйийлар цхьайолча моттигашка граждански оборонах хиниа конкурсаш викторинаш санна йола пропаганда маьхера формаш, къаьстта оборонни мероприятешка, ГО деношка, кIирашка, бетташка кийчлучеи комплексни ученешта накъалолхачеи хана.

Ди-тIехьа шерагIа дIаржаши республика дешара заведенешка езалуши я конкурсаш-викторинаш. Иштта, дика чакхдаьлар Ленински, Заводской, Октябрьски, Старопромысловски, Гудермесски, Шелковской, Шалински, Грозненски районашка граждански оборона денош, кIираш, бетташ. Къаьстта пайдане хилар уж предприятешка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка.

Граждански оборонах лекцеш йийшар, докладаш йир, хаттарийи жопийи сайренаш, выставкаш, иштта кинофильмаш хьекхар, яхьаш, конкурсаш, викторинаш хилар цига. Цу тайпарча пропаганда формаша кхы тIа а гучайоахар хьалкхувш йоагIа тIехье военно-патриотически кхетамца хьалкхеяра торонаш, граждански обороне гIолла йоккхий знанеш йолаши де дезар ховши хилча хIанзарча герзах лоравала йиш йолга дIахайтар бахача нахага. Военизировани йоацача формированей личии состава бувзам чIоагIбе а цар балха гIулакхаш тоаде а торо хулийт цу тайпара чакхйоахача мероприятеша.

Граждански оборона знанешта пропаганда ярах хьахула пайда дика хьахьеккхар «Горячеисточненский» племсовхоза партийни, комсомольски, профсоюзни организацешта ГО мероприятеш кхоачашъяра нах тIаберзабеш баьча лоархIамеча балхо. Духхьал цу гIулакхо торо хилийтар ученеш еча хана хьайбайи складийи помещенешта ремонт яр, ялат цIенду хьатташ болх бе йолаялийтар санна дола доккхий балхаш чакхдаха, 7 эзар сома боарам а болаш. Укхаза белгалбаьлар военизировани йоацача формированей бIухой А. Исаев, Г. Ткаченко, Ж. Ахмедов, А. Ибрагимов, кхыбараш.

Цу тайппара, Iояьча цхьайолча опыто йиш хулийт граждански оборонана пропаганда ечара керттердар цун идейни лостами дунен халкъашта юкъерчеи чурчеи хIанзарча лоархIамеча проблемай мехка политикаца, республика къахьегама коллективай вахарца, граждански оборона кхоачашдеча дешаца айхха бувзами хиларах выводаш яйта.

Ф. ЛЯМИЧЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР ГО штаба болхло.

ЦУНАХ ДОККХАЛ ДУ

Дукха ха йоацаш дар из. Грозненча вагонни депо профсоюза моттигерча комитета председателa кабинете вагIар юкъерча ханара саг. ДIатIахьежача моллагIчо кхетадергдар болхлой мугIарера из хилар, хIана аьлча цун тIайийхача спецовко а шоккаш яьннача кулгаша а хьагойтар из. ВагIар а къамаьл а сабаре дар цун.

— Михаил Александрович, — аьлар цо, цхьана юкъа сатийна, ше хIамак сагота воацаш санна хетийта юхь тIара беса хулца а венана. Iа мел дувцача дерригача хIамашта раьза вац со. Укх бетта тха цехана дукхагIа йоагIа санаторешка дарба дара путевкаш. Царга хьежаш тха болхлой а ба.

Ше яхачоа зIамсаг юхавархвоацилга хайча, вела а къежа, гIанда тIара хьал а гIетта цун белажа тIа кулг диллар новкъоста Мурашова. «Дика да, воше, кхы укхаза юхава везац хьэ ер гIулакх дахьаш, Iа цIераш яьхача наха лургья-кх вай путевкаш». Хьона хьай моттиге дикагIа ма боазий нах.

Болхлоша дехарах моттигерча комитете венавар Межидов Мовсар. Цу лоацача къамаьло а кIезиг-дукха гойтар коллективах из дог лазаш волга.

Цехкома председатель хиларах тарра, цо бIаргкIалара далийтац цхьаккха хIама. Цунна хьашт да дерригa а: вагонашта ю ремонт, болхлой салаIар, царех хIаране вахара гIулакх... Къаьстта дукха хул профсоюзни оагIорахьа де дезаш дола гIулакхаш. Кхо бIаьн ах бIаьн совгIа саг ва текущи ремонт еча цехе къахьегаш. Тайп-тайпара хул къестаде, дувца деза дешаш.

ХIаьта социалистически яхьа гIулакх лакхарча боараме лоаттаду Межидов Мовсара. Бригадашта юкъе яхь шерагIа йоаржаяра дукха пизи хьинари дIалу цо. Цу яхьа сийг летабер а из ше ва.

Кхелетача хана денз къахьегамца ший вахар дийза хьавоагIа Межидов Мовсар. 1959 шера городе Джамбуле итт класс яьккха ше ма-ваьллинге а шоай дезал баьхача моттигагьна йоацаш иллача совхозе балха вахар зIамсаг. ХIаьта ши шу даьлча Грозне баха баьхкар МежидовгIар дезал.

...Хала дар цхьаккха говзал йоацача Мовсара балха отта. Дукха ца говш, болх бе мегаргья аьнна йола моттиг хержар цо. Октябрьски консервни завод яр из. Дизза кхоачашдора зIамсаго шийи декхараш. Бакъда, цунах салоIам хиле цIа-м вагIацар. Иштта дIадахар кхо шу.

Цу ханна Мовсара цхьан новкъосто хоам бир цунга Грозненча вагонни депо говзанчаш эш аьнна. Техника дукха езача, цунна деррига са латташ волча Межидова къоабалдир ший новкъоста догадехар.

Иштта кхойтта шу хьалха вай юэцача депо балха вера Мовсар. Безаме тIаийцар коллективо. Везавелар массанена. Вешта ше везаволийтаргвола оамалаш йоахкаш а вар из-м. Боккхача безамца кхоачашбора шийга дIабенна моллагIа болх, массанешца эхь-эзделаца, безаме бар.

Цу дерригнеша гIо дир цунна, опыт йолчар новкъостал а деш, говза слесарь хила.

— Мовсара эгтара хьалхарчарца хьийхачарех ва со, — яхаш дувц моттигерча комитета председателa новкъоста Мурашова, — из укхаза балха венача дийнахьа денз тIехдика къахьегамхо, новкъост, общественних волаш хьавоагIа из.

Иштта хоаставир из цунца цхьана болх бечар а. Вешта цунах-м тамаш е а ягIац, хIана аьлча массаза болхлошта юкъе, царна эшар фуд ха гIерташ хул Мовсар. Цхьа хIама дитац цо, из пайда боацаш да аьнна хете а, теркал ца деш.

Укхаза, депо, хьалкхийнав ала мегаргда. Межидовах. Цо цига болх беча шерашка дукха хувцамаш хиннад цун вахаре. Вагонашта ремонт яра слесара говзал караерзаяьй, сийдолча ленински Коммунистически парте мугIарашка эттав.

ХIара шера ший говзала лагIаш тIа лакхлуш хьаснав Мовсар. ХIанз из лакхарча разряда слесарь ва. Цо тоаяь моллагIа оатхал тешаме хул. Йоккха кулга говзал йолча Межидова иштта безамца дIалу ший опыт къоначарна. Аьлча тоъам ба: духхьал цхьаи дIадахача шера ялх зIамсаг кийчваьв цо ший говзалах.

Цунца цхьана бригадана кулгалле а деза коммуниста Межидова. Цу декхарех дика лоархIаву из, дукха общественни гIулакхаш доллашехьа а. Депо парткома, месткома член, горсовета депутат ва Мовсар.

Укх шера къаьстта дика къахьег цо кулгалдеча, ийс сагах латтача коллективо, къахьегама совгIатаца накъаера из СССР Лакхехьарча Совета сессена. НийсагIа аьлча, ийс бетта программа ханал дикка хьалха кхоачашъяьй бригада болхлоша. Цу декхарах-м иштта лоархIаяьй Межидов цехкома председатель волча ерригача ремонтни цеха коллектив а.

Бригада болхлоша кхоачашбаь моллагIа болх тIехдика мара хилац. Лакхарча боараме а укхаза болхлой дисциплина, цIена лоаттаю цар шоай балха моттигаш. Из деррига а Мовсара оамалех хьаданна беркат да, нагахьа санна из иштта ала мегаш дале.

— ДагаягIац тхона, — дувц дено кулгалхоша, — бригадо план кхоачаш ца яь ха.

ХIаьта из хьахиннад доккха хьинари кхетами болча сага, коммуниста Межидов Мовсара дикача гIулакхий новкъосталца.

Р. ЦОЛОЕВ.

Магадански область. Графикал хьалха бувлаш къахьегаш ба Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара юбилейна хьалхарча деношка Колымски ГЭС хьалъераш.

Шеррача фронтагIа дIадоладаьд балхаш: 130 метр лакха хургйолча плотинана бетонах лард йоллаш, лаьтта кIал гIолла турбинаш латтаргйолча залагахьа тоннелаш йоахаш латт; лаьтта хьалдоаккхаш латт хий дIаухаргдола канал доаккхачеи станце юххе площадка кийчъечеи; хьалъеш латт керда бетонни завода цех, котельни, автобаза производственни корпус, компрессорни. Синегорье яха гидростроителий поселок хIанзехьа а дукха йоккха йоацача города тара я.

Ткаченко Геннадий керте латта плотникий-бетонщикий бригада гидроузла лоархIамегIа йола сооруженеш хьалъеча керттерча участке болх беш я — хургйолча плотинана лард йоллача бетон чуйотташ.

СУРТА ТIА: хьалхарча плане (аьрдехьара аьттехьа): плотник-бетонщик Евлампиев Альберт, бригадир Ткаченко Геннадий, бригада комсорг Змерега Виктор.

С. БЕЛЯВИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕГIАЕНАЧА СОЦИАЛИЗМА ЗАКОН

СССР Лакхехьарча Совета аргIан йоацача ворхIлагIча сессе тIаийцача СССР кердача Конституце шоай дегашка йоссаяьча уйлашца бах хIанз советски нах, социалистически мехкий къахьегамхой, деррига прогрессивни адамаш. Белгалдоалаш хIама да из Iалаьмате боккхача лоархIаме политически паччахьалкхен правовни документ Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача шера дерригача халкъо къоабалдаь тIаэцари вай общества керттера закон а хинна вIаоттари. «Из,— аьннад Л. И. Брежнева сессе ше доклад еш, — мехка вахарера йоккхагIа йола ши событи ханашка диллача цхьа моллагIча тайпара цхьана нийсъялар дац. Царна юкъера бувзам дуккха а кIоаргагIа ба. Керда Конституци из Советски паччахьалкхен дерригача кховзткъа шера дегIаахар цхьана вIашагIтехача хьахиипар да, ала мегаргдолаш да. Цо къьгга тешал ду Октябро хьакхайкаяь идеяш, Ленина васкеташ толаме кхоачашдеш хилара».

Белггала, да а ма дий из-м иштта. Нагахьа санна сессе Л. И. Брежнева яьча доклада кIоарга маIан долаш йолча положенейи выводийи, кердача Конституце статьяй уйла йича хIара советски сага дог хьалдуз Октябрал гIехьагIа вай паччахьалкхенна карагIдаьнарех доккхало. ХIаьта царех керттердар, шеко йоацаш, бокъонца тоаенна дегIаена социалистически общество историе чухь духхьашха СССР-е хьалъяр да. Цу тайпара общество хьаяр Конституце тIа чIоагIдаьд.

Тоаенна, дегIаена социалистически общество хьалъелга Iилман наькъаца духхьашха хьалхадаьккхар В. И. Ленин ва. Социалистически революци кот а ялалехьа цо белгалдаьхад, «Йиззача коммунизмага довлийга бокъонца социализм котъялареа чIоагIъялареи ларда тIа хулаш хилар»... Из вывод бокъонца яшха а яьшха хьаоттаяьй цо Советски Iаьдал даьннача эггара хьалхарча шерашке а. В. И. Ленина яьхад: «Социализм я юкъарчал доацаш капитализмана юккъера хьалъотташ йола общество, вешта аьлча кердача общества юххьанцара тайпа. ХIаьта коммунизм общества лакхагIа дола тайпа да, социализм бокъонца чIоагIъенна яьнначул тIехьагIа мара дегIаухалургдолаш а дац».

Социализмах йола ленински идеяш КПСС-ен вежарашха йолча кхыча партейи документашка дIахо творчески йIаьхий яьй.

ДегIаена социализм я, йоах Л. И. Брежнева СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе ше яьча доклада тIа, «социализмана чухьа хила хьакъ долаш долча коллективистски хьисапе ерригa общественни отношенеш цхьана эргаьяьха яьнна керда общество тоаенна яьнна стади». «ДегIаена социализм — из я кризисаш йоацача, массе оагIорахьареи плана боврамагIеи дегIаьхача экономика, тоаеннача социалистически отношеней, бокъонца йолча паргIатон общество. Цунна хьалхашка доазув доацаш шера наькъаш хьадийллад дIахо массе оагIорахьара прогресс яра. Из я доал деп Iилман-материалистически мировоззрени а йолаш, коммунистически дог тийша хилар а долаш, вахара керда советски хьисап чIоагIденна йола общество», йоахар КПСС XXV съезде. ДегIаенача социалистически обществе гуччахьа я юкъарчал доацаш коммунизм хьалъяра, коммунизма материально - техническа база хьаяра хиланза яргйоаца еррига материальни, социальни, политически, духовни, идеологически предпосылкаш. Уж предпосылкаш хIанзле а практике чакхйоахаш я.

Коммунизмага хьоча наькъагIа, белгалдаьхад марксизма-ленинизма классикаша, яланза яргйоацача массехк лагIах чакхйоал общество; капитализмагара социализмага йоала юкъ; социализм — коммунистически формаце хьалхара фаза, коммунизм — коммунистически формаце лакхехьара фаза. Цу цIераш яьхача лагIаех хIаранена эш парте бокъонца Iилман наькъаца леладю, реалистически политика.

Хьалхара лагIа — из я капитализмагара социализмага йоала юкъ, е социалистически общество хьа а хиина хьаотта юкъ. Из дIайолаенна 1917 шера эксплуататорски классаш дIаяхарца, халкъа боахама дерригача доакъошка общественни доалахье чIоагIъярца. Цу юкъагIа яьча революционни эрглонаша чулаьцад вахара кхыдола доакъош а. Белггала аьлча, хувцаенна обществa социальни структура, чIоагIъенна къамийи народностийи цхьоагIон пар цхьана леладу гIулакхаши, шеръенна бокъонца йолча демократе дерригача беркатах пайда эцара йола цар торонаш. Хувцамаш хиннад духовни вахаре а: хьалъотташ латт социалистически культура, советски наьха сакхетамчун вахара хьисапа юкъеи чIоагIлуш йоагIа кердача социалистически идеологеи моралеи оагIоши принципаши. Капитализмагара социализмага йоала юкъ дукха хIама ца эшаш ткъаь шера йIаьхъелар. капитализмах социализм бокъонца кот а йоалаш 1937 шера, социалистически общество хьалъярца чакхъяьлар. Цхьабакъда социализм хьалъеча юкъагIа цун баьннача Iалаьмате боккхача толамо цу хана а кхоачаш хьадда котъяккханзар из дунен халкъашта юкъерча аренерча низий соотношенега диллача. Алхха ше паI мара кхы социализма мохк боацаш яр Советски Союз. Цун маIан фу дар аьлча, моастагIал долча капиталистически гома юкъе яр. мехка капитализм юхаоттаяра кхерам даим тIа а латташ. Цул совгIа, йизза социализм котъялга яхар цун лардаш хьаелга мара кхы маIан долаш дацар. Из социализма юххьанцара этап чакхъяланза ха яр. Общественни вахар вIаштIехьдоаккхаш йола социалистически формаш хIаьтта хьахинна мара а бокъонца шоаш ма-ярра хьаотта йиш йолаш а яцар.

ХIаьта а, Советски Союзе социалистически общество хьалъярах башха-дика хьокхам хилар планетерча дуккхача халкъашта. 40-гIа шераш доалалуш социалистически революци хилар Монголе. Европаи Азеи дуккхача мехкашка революци дегIаяра аьттув бола торонаш хилийтар советски халкъо Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа фашизм йохаяр бахьан долаш. 40-гIа шераш юкъедахачул тIехьагIа социализм хьалъяра наькъа тIа яьлар Албани, Болгари, Венгри, ГДР, КНР, КНДР, Польша, Румыни, Чехословаки, Югослави. 1954 шера социалистически эргалонаш е йолаелар ДРВ: 1961 шера — Куба, 1976 шера — Лаос. Халкъа демократе паччахьалкхенаш дегIаахара социалистически наькъа тIа яларо хьахьекхар социализмах дунен системa хиина хилар.

СССР-ен вежарашха долча кхыча мехкашкеи социализм котъяларо бокъонна практике бакъйир социализма Iилман теори. ДIахо дегIаахара перспективаш хьаеллалора СССР-ан халкъа - демократически мехкаштен хьалхашка. Из исторически хиланза даргдоацаш хIама дар, хIана аьлча социализм ше хьоча наькъа дегIаахара аргIанарча, кхы а лакхагIча этапага йодар.

Из этап хулаш дар социалистически система чIоагIъяларцеи дегIаярцеи, социалистически общество хьалъяь яларца, дегIаена социализм хьалъярца белгалдоалаш дола шоллагIа лагIа. Историе чухь массаза а 1938 шера денз хьалоархIаш я цу этапа ха. Социалистически общество тоаеннача стадега кхоачаеш а иштта ткъо шу ха дIаяхай. Из юкъ чакхъяьннай 50-гIа шераш кхоачалуши 60-гIа шераш долалуши. Мехка толаме кхоачашдир социализм чIоагIъяреи дегIайоалаяреи декхараш, духхьашха гIа баха йолаелар дегIаена социалистически общество.

СССР-е дегIаена социализм хьалъяр из хьадда котъяларца айхха дувзаденна да. СССР экономическии оборонни низ чIоагIбаларо. социализма мехкаш хьахиларои цар низаш ондадаларои, дунен халкъашта юкъерча аренера низий соотношени царна пайдана йолча оагIорахьа хувцаяларца цхьана, социализм эай мехка йизза яьнна ца Iеш, хьадда а котъярга кхоачадаьд гIулакх. СССР юха а капитализма наькъа тIа яргья яхаш, империалисташа чIоагIа сатувсаш хинна идеяш кхы юха метта йоагIаргйоацаш ехар. Социализм вай мехка йиззан хьаддаи котъялар КПСС XXI съезде белгалдаьхар, 1961 шера КПСС XXII съезде тIаийцача парте Программа тIа дIаяздаьд.

Советски общество дегIаенача социализма этапе дIачуялоро мел эша торонаш хилийтар коммунизма материально-техническа база юкъарчал доацаш хьае йолаяра, общественни отношенеш массе оагIорахьара цхьатарра дегIакхувлара, Сийлахь-йоккхача Советски Даьхен еррига классаши социальни группаши чIоагIагIа кхотаяра, дерригача къамийи народностийи вежарашха дола доттагIали цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара торонаш. «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хьакъехьа» КПСС ЦК-ас баьча соцам тIа белгалдоаккх: «ДегIаена социалистически общество — коммунистически формаци хьаоттача юкъагIара законагIа хила ма-йоагIара йола этап. Цу этапе социализмо, хIанз ший ларда тIа дегIа а ухаш, тIа-тIа йиззагIа хьаелл ший творчески торонаш, ший кIоаргга гуманистически маIан».

Тоаенна, дегIаена социализм хьалъяра опыт алхха къаман гIулакх а хиина йиса йиш йолаш яцар, дунен халкъашта юкъе а яьнна, интернациональни а хиина дIаяхай из. Иштта из де лаьрхIар дуккхача кхыча халкъа-демократически паччахьалкхенаша а.

Болгаре, Венгре, ГДР-е, Польше, Румыне, Чехословаке социализма лардаш хьалъярца царна хьалхашка а хьаеллаелар дегIаена социализм хьалъяра перспективаш. 1960 шерре а коммунистическии болхлойи партей Совещане белгалдаьхар цхьаццайола паччахьалкхенаш дегIаена социалистически общество хьалъяра хана чу еша хилар. Цу тайпара декхараш 60—70 шерашка чIоагIдир БКП, ВСРП, ПОРП, КПЧ, РКП партийни съездий решенешка. ТIехьагIо хиннача вежарашха йолча партей съездаша хьахьекхар, дегIаена социализм хьалъе аьнна цар оттаяь программа толаме кхоачашъеш хилар.

ХIанз, вежарашха долча социализма мехкаша экономическии политически дегIаухаш боккха никъ хьабенача хана, 1957, 1960. 1969 шерашка хиннача дунеи 1967 шера хиннача Европаи коммунистическии болхлойи партей совещаний документашка вIашагIтеха йоккха опыт дунеи халкъашта юкъерча болхлой боламо Iоаьча хана лоархIаме да дегIаена социализм хьалъяра юкъара закономерносташ бокъонца миштай хар. Цу гIулакха мах баь варгвоацаш боккхача лоархIаме я «Советски Социалистически Республикай Союза Конституцеи (Керттерча Закона) из дерригача халкъо ювцарах итогий хьакъехьа» Л. И. Брежнева яьча доклада тIа хьаоттаяь теоретически положенеш. Цар тIа йоах, дегIаена ала йиш яц низ болча, хьалха латтача индустрех, боккхача, чIоагIгIа дегIабенача юрта боахамах ког гIоотолга еча, общество дегIаяро керттереи юкъарчал доацаши лерхIар практике гражданашта эша массе тайпара хIамаш тIа-тIа дукхагIа кхоачашде йиш хулийтача социалистически обществах мара». Тоаеннача социализма обществага хьежжа йола коммунизма материально-техническа база СССР-е хьаяра декхар кхоачашде кердача строя лардаш ехкачул тIехьагIа хьажа дийзар. Иззаморг дергда социализм хьалъяра наькъа тIа даьнначеи кIезиг-дукха е юккъера дегIаена экономика йолчеи кхыча мехкаша а.

ГIулакхаш кхыча тайпара хургда, масала, хIамаш кхоллаш дола низаш социалистически революци котйоалача хана дегIадахкара боарам лакха хиларца белгалдоалаш долча мехкашкара гIулакхаш. Цхьабакъда из иштта дар аьнна, цига а нийслургда деррига общественни вахар социалистически хьисапе вIаштIехьдаккхара Iилма, цу даькъе халкъа боахама планировани яреи кулгалдареи, хIаьта иштта социалистически сакхетам болаш гражданаш хьалкхебара Iилма а карадерзаде хар санна дола чоалхане, социализм хьалъяра декхараш.

«Лоацца аьлча, — Л. И. Брежнева белгал ма-даккхара, — социализм хьалъеш доахкача мехкий хьалаш мел шоай тайпара дале а, ший ларда тIа из эргаьккха тоаяра этап, тоаеннача дегIаенача социалистически общества этап хьаотт социальни эргалоний цхьа дакъа санна, капитализмагара коммунизмага хьоча наькъагIа дегIаухаш йоаккха тоъал йIаьха юкъ санна».

Лакхе дийцачох хьагуш мадарра, дегIаена социализм чIоагIлулга цкъара чакхдоаккхаш дола хIама дац. ДегIаена социализм дIаоттаяри эргайоахаш тоаяри — чоалханеи цун лардаш хьаярал кIезигагIа бехктоккхаме доацеи декхар. Цу процессо 60 шерах тоъал доккха дакъа дIалаьцад СССР-е. Цу юкъа дIахо шерра йоаржаяьй Iилма-технически прогресс, экономика дегIаяра экстенсивни методашкара интенсивни методашкахьа гола техай, доккхий хIамаш карагIдийннад кхолламаш ду низаш дегIадоаладеча, производства эффективность лакхъеча. Общество дегIайоалаяра деча кулгала экономическии социальни рычагий лоархIам боккхагIа хиинаб. СССР-е дегIаена социализм чIоагIъеча юкъагIа лоархIаме мулаш а хиина дIаэттай КПСС XXIII, XXIV, XXV съездашка дIахо дегIайоалаяьи чIоагIъяьи йола КПСС ЦК Октябрьски (1964 ш.) мартовскии сентябрьскии (1965 ш.) Пленумий решенеш. Цу решенешка хьежжа чакхдаьхача гIулакхаша Iалашдаьд халкъа боахам кхы а толашагIа дегIакхувлара, юкъарчал доацаш коммунистически общество хьалъяра декхараш кхоачашдара даькъера къахьегамхой творчески инициатива дегIакхувлара торонаш хьаелга.

КхоалагIа лагIа — из я социалистически общество дегIаена, из эргаьккха тоаяреи йоалаш-йоалаш коммунизмага яреи юкъ. Кхетадеш да, цу этапа декхараш кхоачашде долалора аьнна социалистически фаза, цун тIеххьара вариант йиза дIаоттар, вешта аьлча, хьалхаръяр чакхъялари шоллагIа, коммунистически формаце лакхера фаза дIайолаялари доацилга. ДегIаена социализм хьаяьчул тIехьагIа а вай общество

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга

ПХИ СА БОЛЧА СЕДКЪА КІАЛ

Даьхе! Мичара йолалу хьо? Мичад хьа довзув? БІаьшерашка дай баьхача лоамашкара йолалу хьо, е мух баьнна йоачан тІаеча со вІоахвеш хьулаваьча бІаьрингий кІоргашкара, е со велакъежа бІаргавайна иразо бІаргаш дузаш, боча хьесташ иллеш доахаш накас со теркавІьча ага тІара, е кхийна ваьнна дас-нанас ловца баьккха деша, балха накъаваьккхачар?

...Со вагІа лакхача гувна босегІа. Доккхача дуненна гобаьккха, кІаьдбенна чубузаш латт моажа малх.

БІарг ма-кхоачча шаьра аре улл Іов кІал. Укхаза улл со ваь, со кхийна, со ваха са Инаркъе. Еза сона сай юрт, хІана аьлча, со ваьв укхаза, укхаза эттав со эгтара хьалха когаш тІа, укхаза лийпад са ага тІа дошо седкъий. Укхаза хайийад сона эгтара дезагІа дола дешаш: нана, да, Даьхе. Еза сона сай юрт. Еза, сай Инаркъера дІайолалундаь сэ йоккха, сийлахьа, хоза, низ бола Даьхе.

КІай кІир теха пенаш дола доккхий цІенош чубузача малхо сийрдадаьхад. Тховнаш тІа улл цхьа хозача мугІарех йийша кирпишкаш, шифер. ЦІенош къайладаьхад гонахьарча Іажий, кхорий, боалий, иштта кхыча сомий бешамаша.

Иштта со уйла еш вагІаш чубизар малх. Боад тІагІертар. Боадонца къувсаш яр спйрда лампаш. ХІанз кхы а хозагІа яр Инаркъе. Цхьабакъда юртал ара, комсаш лелаеча Инаркъерча «Советский» совхоза кхашка болата злачаш яр ІувгІаш.

Дика хьийкъад укх шера ялат кхашка, беркат доккха да. Ка бола ялат чуийца дукха ха я. ЗІнргаш тІа а довлалехьа хургдолча ялата йоакхо йир кхаш леладераша. Лаьтта хьоанал йолаш хилийтара шортта тайп-тайпарча органически а минеральни а удобренешца хьаьндир, тІаккха оасар деш, дог лазаш, беркате долча кулгашца хьалкхедир дІадийнар. Цудухьа Даьхенна планал совгІа шортта ялат дІаделар са юртахоша.

Боадоно мархІьеллар са юрт. Сайцар дІаьхача дийнахьа аренаш екаяь таташ. Юртарча клубе гуллуш латт балхара чубаьхка са юртахой. Укхаза цариа я самукъадаккха а сакъерда я моттиг. Цхьабакъда тахан миссел дукха адам клубе гул ца лу дукха ха я. ХІанз юртахой-дувца дукха хІамаш да балхахьх лаьца, цхьабакъда керттера къамаьл СССР кердача Конституцех да.

Берригача советски наха санна чІоагІа раьза хиннад дег тІара къоабалъеш тІаийцар са юртахоша керда Конституци, КПСС ЦК октябрьски (1977 ш.) Пленумеи СССР Лакхехьарча Совета аргІан йоацача VII-ча сессе материалаш. хІана аьлча уж советски сага дега гаргга йоландаь, цун хьашташ дизза кхоачашдара чІоагІа йоакхо еш йоландаь. Конституцена раьза болаш къамаьлаш ду къонначар, хано можамаш кІайяьча къоаноша. Бийса яхачул тІехьагІа чакхйоал собрани, хІаьта а цІаваха сихлац цхьаккха а. Хьахоз бекача пандара оаз, етта фата... ДІайолалу саьлаІара сайре. Ма хоза да-кх вахар!

Дагаера сона даьша йийца дІаяха паччахьа зама. Ма-доккха туржаІ, хала вахар хиннад гІалгІай цу хана. Кортамукъалах хьогаш, иразга сатувсаш, шоай мискал, къел текхе Іаьржача, шийлача каша чубувнар уж. Паччахьа ордингаша, шайхаша, моллаша Іехабора къенах. Мерзача хабарца шоай овкхарий сибат кІайде гІертар уж. Цхьабакъда, бала дилла кІай кІознлгаш санна бос байна яр цар унзара юхь. Къахетам ябар фуд ца хоаш боацабора цар къебараш. Из бала ла ца могаш къувсаш байра дукха. Хувцалацар вахар...

Кхийтар малх, кхы чубузарг а боацаш. Сийлахьча Ленина кулгалдеча, цо кхеллача парте хьийхар никъ, дІаьхар паччахьа халбатен зІанараш. Сийрдадаьлар вахар, корадир ираз. Бакъда, атта-м хиланзар из ираз даккха. Дукха Іодахар са юртахой а цІий. Шоай наьха ираз, паргІато бахьан дІаделар шоай вахар са юртахоша. Картоев Атабе, Хамчиев Ахьмада, Хамчиев Эдалбе, Котиев Макшарипа, Дзагиев Ювизса, Мархиев Ювсана, Цороев Хьасана, иштта кхы дукккхачар. ДІадахар бирса денош. МоастагІа эшаваь, ший керда вахар кхоллаш, юрта боахама коллективизаци еча хана Іаьржача бус тебаш букъ тІехьашкара зовза, тийшача балхах лийлхача пхорчаша дукха маьрша вахараш хоададир. Иштта денал, майрал йолаш вар са юртара эгтара хьалхара комсомолец Яндиев Увайс, хІанз пенсионер. Хийла тийшача балхах дов даьд цунна, хІаьта а котало Увайсен цун новкъостийн хилар.

Иразн вахара морзалон яйза бІубенна керда вахар кхоллаш яьллача са Даьхен, са Инаркъе вахар дохадир Гитлер яхача бІехало. Іаьржъелар сийна сигале, тІабера кхерам. Даьхе кхайкар ший къонгашка. Шоай са, вахар ца кходеш летар моастагІчунца са юртахой а. Цу къизача бІехалца лета, Котало яьккха цІабаьхкар могашмаьрша а, човнаш хиина а Хамхоев Юли, Саутиев Бами, Хасиев Малай, Картоев Іаьла, Хамчиев Ювсап, иштта кхыбараш а. ТІема бІаьхача новкъа кхы гІоаттаргбоацаш шоай цІийца лаьтта хьаьндеш ахка дукха бисар инаркъхой. Цхьабакъда уж байпабац, уж вайна юкъе ба, хІара советски сага дег чу латт уж миллионаш кхыбараш санна.

Бицлургбац сона а сай ираз, сай нийсархой ираз доаккхаш байна турпалаш. човнаш хиина цІабаьхкараш. Дицлургдац цар цІийца хьаьнденна лаьтта. Со ваьв машара хана. Яйнаяц хало, байнабац бала. Лайнавац иразах хьогаш, виззалца ца дуаш, тІадувха доацаш. Цхьабакъда сона хов сай даьша из хало Іайшалга, сай таханара иразе вахар бахьан дукххабараш байнилга.

ХІанз са юрта я клуб, ши школа, библиотека. Юртарча нахя кхоачам бу кхаь тико. ХІаьта хІанз хьалъяьйоалаш латт шозза вІаштІаръяь универсальни тика. Дукха ха йоаццаш хьайийллай бытови гІулакхаш ду комбинат. Саг цамогаш хилча дарба де йоккха медпункт, больница я. Юрта чудиллад хий, хІанз газ я чуюллаш. Дукха кагирхой ба вузашка, лаьрхІача юкъерча дешара заведенешка деша багІаш. Юрта 45 совгІа саг ва лакхера дешар дийша, хІаьта ши саг Къилбаседа-ХІирий паччахьалкхен университетеи Орджоникидзерча юртбоахама институтеи хьехаш ва. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университете деша вагІача хана Ленински стипендиат волаш тІехдика дийша ваьлар са юртахо Мургустов Махьмад.

Хано кІайбаьча къоаношта гІанахьа а дага мича дар иштта хувцалургья аьнна юртара вахар. Кхы а чІоагІагІа тоалуш, хозагІа хулаш доагІа са юртахой вахар. Хьинаре, дог цІена къахьег цар шоай ираз дебадеш. Царна юкъе ба доаркаш Ленина ордена наькха тІа къега Картоева Іабидат, Къахьегамо Шеча Байракха ордена кавалер Тутаева Тамара, Къахьегама Сийлен ордена III, II-ча лагІан кавалер Котиева Дути, доакъар Іалащдеча отрядий кулгалхой Яндиев Хьажбикар, Арсамаков Джабраил трактористаш Барханоев Ахьмад, Кертоев Салангири, Хадзиев Імран, сомий-хьасий беш лелаю Дикаева Мадинаи Халухоева Іашати, комсаш лелаеча звеной звеньевойш Барханоева Аьсет, Сомова Наташа, Ульянова Валентина, Парова Дугурхан, иштта кхыбараш.

Кхувш йоагІача тІехьенна атеистически интернациональни кхетам луш, уж коммунистически дог-уйла йолаш кхебу хьехархой йоккхача отрядо. «ДоттагІий тешамах латт вахар» яхаш цхьа халкъа кица да. Барт-цхьоагІо йолаш, даьй гІулакха тешаме болаш кхувш боагІа къонабараш. Боккхача форда чура зІамига тІадам ба са Инаркъе. Цу зІамигача тІадамех латт вай йоккха Даьхе. Лоалахочоа гІо-новкъостала кийча ба са юртахой. Из доттагІал дохаргдоацаш хилар хьагойтар цар вежарашка йолча Дагестане мохк ьвгача хана. Са юртахоша я кховдадир царга доттагІлен кулг.

Иштта тахан а Байкало-Амурски магистраль еча къахьегаш ба са юртара кагирхой. Цар къахьег КамАЗе, Волгодонске, Усть-Илимски, Колымски энергетически гІишлош хьалъеча. Советски Эскаре гІулакх деча хана со се а хиннав Камчатке, Чукотке, Сахалине. Массанахьа сона дайра цхьа сурт — ираз кхоллаш гІозача вахаре цхьа дезал санна баха советски нах.

Д. КАРТОЕВ.

«Кударинский» совхозе дикагІбарех цхьа болхло я свеклаш лелаю Исаева Букка. Цо хІара шера хьалкхебу мерзача овлай боккха хьувкъам. Соахка хІара гектара тІара Буккас яьккхар 410 центнер свеклаш, хІаьта укх шера кІезйига чухнахьа я — 400 центнер. ПланагІа боагІачул дукха дуккагІа ба хьувкъам.

СУРТА ТІА: Исаева Букка.

Я. ЦУЕВА сурт.

ЗАДАНИ ТІЕХКХОАЧАШЪЯЬЙ

Укх юбилейни шера шоаш тІаийцача декхарех дика лоархІабеш хьабоагІа Шалински района «Джалка» совхоза хьайбаш леладераш. Боахама доалахьа 2213 бежан да. ХІанзле итт бетта планал совгІа 12 тонн йолаш 1212 тонн шурен, иштта планал совгІа 7 тонн йолаш 132 тонн дулхи паччахьалкхенна дІаденнад.

Уж толамаш доахача лоархІаме дакъа лаьцад комсомолец Расуханов Ризван керте латтача 1-ча шурий-товарни ферма коллективо. Къаьстта белгалъяккха йоагІа доярка комсомолка Умарова Валентина. Шера план 1800 килограмм йолча хІара Іаттагара 3100 килограмм шура яьккхай цо хІанзле. Социалистически яхье цунна тІехьа латт 2364 килограмм шура яьккха Къахьегама Шеча Байракха орден йола Шахидова Заретен 2205 килограмм яьккха коммунист Тупчиева Яхитен.

ХьаьнагІа хургйолча тайпара оттаю доакъара рацион скотникаша Музаев Мухьмаден Айдамиров Дадаси. Цар Іунал деча хІара къонача бежана дийнахьи буси 468 грамм дулх тІаккхет юкъера лаьрхІача, план 350 грамм йолча. Иштта овсаре къахьег Іаьсий леладераша Бердукаева Пушураси, Усманова Хадиштен. Цар кхоабача хІара Іаснлга дийнахьи буси 450 грамм дулх тІаккхет план 330 грамм йолча.

Укхаза ерригача коллективо а бу чІоагІа хьинаре болх. Цудухьа, шу чакхдоалаш, планал совгІа 230 тонн шурен, план кхоачашъеш 175 тонн дулхи Даьхенна дІадала вІаштІехьдаргда боахама.

Іан шелалагІа хьайбай продукци лаьгІлургйоацаш йоакхо яьй совхоза болхлоша. КІир тоха мара ца езаш помещенеш дика тоаяьй. План тІехкхоачашъеш 1000 тонн йоли, 13500 тонн силоси, 3500 тонн чаи, 320 тонн баьца витаминни хьоари Іалашдаьд. ХІаьта дукхагІа дола доакъар базашка хьатІаэзад.

СССР халкъа боахама карагІдаьннарий Выставке гулбеннача хьайбаш леладеча говзанчаша дахьийта каьхат хьаллоацаш а, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева царга юха яздаьча письмона жоп луш а. совхоза коллектив йоагІача бесса дика кийчъеннай Сийлахь-боккхача Октябра цІейга.

М. ЦУРОВ.

МагІалбикерча Ахриев ГІапура цІерагІча совхоза Іаьсий леладеш я Туршиева Зазу (сурта тІа). Цун групперча хІара Іаьса дийнахьи буси тІакхета дулх 600 граммага кхоач, планагІа 450 грамм йолча.

С. ХАКИЕВА сурт.

ОАХА ЛЕРХІАР — ДИКАГІЧАРЦА НИЙСЛУЛГА

М. Горьке цІерагІча совхоза механизатороша шерра яхь йоаржаяьй юбилейни шерара декхараш кхоачашдара. Кхоачашъяьй ялат хьалкхедара а (хьажкІаш а тІехь) паччахьалкхенна дІадаларва а планаш. ЦаІ-ах шера кхоачам хиллал доакъар Іалашдаьд.

Эзар гектара тІа дар укх шера ка бола ялаташ тха совхозе. ДогІаш делхаш. Іалаьмате халача хьалашка дІадахьа дийзар уж чуэцилга. ХІаьта а халонаш эша а еш, балха итт дийнахьа чуийца даьхар уж. ХІара гектара тІара 22 центнер кІа даьккхар, планагІа 19 центнер йолаш. Даьхен амбарашка дІадахьийтар 1252 тонн ялат, хьажкІаш а тІехьа лаьрхІача шера план 1100 тонн йолча. Ипатовций методагІа бир болх.

ПланагІа лаьрхІа хинначул цкъан-ахаззен дукхагІа силос, шозза дукхагІа сенажи йоли кийчъяьй укх шера тха мехотрядо. Доакъараш Іалашдеча къаьстта хьинаре къахьийтад комбайнераша Киев Асхьаба, Амаханов Ахьмада, трактористаша Шадиев Хамберда, Ваделов Мухарбика, Полонкоев Махьмада, шофераша Костоев Мовле, Гогиев Рамзаца, болхлоша Болкоева Любас, Арчакова Довхана, кхыбараша.

Керда Советски Конституци тІаийцача СССР Лакхехьарча Совета сессе балхо, цига КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела, Конституционни Комиссе Председатела нов. Л. И. Брежнева яьча доклада наьха керда творчески низаш оарцагІдаьхад ханал хьалха шоашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара.

ХІанз сихдаь гурахьа дув ялаташ дІадувш, зябь оахаш кхы а хьинар совдаьнна къахьегаш ба отряда механизатораш. Паччахьалкхенна хІанзлехьа дІаеннай 250 тонн хьажкІаш планагІа 100 тонн хиннача. ДІаоттаяьй доакъарийнен фунен эшараш. ПланагІа 20 центнер хиннача, хІара гектара тІара чуера 30 центнер совгІа фуалъяьха хьажкІаш. ХьажкІаш чуэцача, къаьстта хьатта уж цІеньсча, тхона доккха новкъостал дир городерча болхлоша. гІулакхерча наха. Дег тІара царна баркал оал оаха.

Берригача советски наха а санна, дег тІара къоабалъю оаха СССР Лакхехьарча Совета сессе чІоагІъяь керда Конституци. Хьаьнала къахьегача сага йоакхо еш, цун иразе вахар Іалашдеш, дерригача советски халкъашта кхы а сийрдагІа кхоане хьакхоллаш, дунен тІа машар чІоагІбеш да Сийлахь-боккхача Октябра Даьхен Керттера Закон. Цудухьа да из хьамсара хІара советски сага.

СССР Лакхехьарча Совета сессе материалаш ювцаш, керда Конституци йовзаш кхы а шерагІа яьржай тха механизатораш юкъе Октябрьски революце 60 шу дизара сийна йола социалистически яхь. Дерригача кхашкара балхаш чакхдахарца белгалдаккха лаьрхІад оаха из деза цІей.

М. МАРТАЗАНОВ,
МагІалбикерча М. Горьке цІерагІча совхоза мехотряда начальник.

РОСТОВСКИ ОБЛАСТЬ. Чуийнна хьалъеш латт «Атоммаша» комплекса хьалхара аргІа. Керттерча корпусе кІийле чІоагІъеш бетон етта йоалаш латт, монтаж еш я рентгенокамера, еза-йоккха оборудовани дІаоттаеча лард йоллаш латт.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара баха ма-боаггІара гІишлошъераша пакъабахара лаьрхІад ханал хьалха, 7 ноябре, заводя хьалхара аргІа болх бе йолаялийта.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): хьалхалатта гІишлонхой плотникаш-бетонщикаш Данилов Николай Курченко Павел, комплексни бригада бригадир Куканов Владимир, электросварщик Дмитриев Владимир, плотник-бетонщик Черноусов Сергей хьалъеш латтача «Атоммаша» керттерча корпуса цхьан продете.

В. ТУРБИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЗАКАЗ ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШДУ

Малхбоаленсловацки Требишев яхача городерча «Вагонетка» яхача завода цехашта юххе хьайоалайар машиннаькъа состав. Из цига еначар Советски Союза заказах мехкдаьтта дІаухийтача станцена лаьрхІа йола оборудовани тІайоттара.

Советски заказ кхоачашдеш я ЧССР иттиел совгІа проектни организаци шовзткъе итт гаргга предприятии. Тамаш а яц. Мехкдаьтта дІаухийта станци я технологически оборудовани, мехкдаьтта лоаттаду моттигаш, из лутта установкаш, насосаш. дизельмотораш, давлени нийсъю регулятораш, иштта кхыяраш чуйоагІа бІарчча зІамига поселок. Цунца да цига гІулакх дергдолча ткъаь итт сага чуІе цІенолгаш.

«Вагонетка» яха завод хІанз специализаци еш я СЭВ мехкаш — членашта лаьрхІа машиннаькъа платформаши вагонаши хьаяра. ХІаьта мехкдаьтта дІаухийта станцеш хьаярга диллача ЧССР кхыча предприятеша хьаяь кийча технологически блокаш вІашагІъехкарал совгІа цо иштта арахец царна эшача оборудованех доккха дакъа.

Эггара хьалхара мехкдаьтта дІаухийта станци тІайоттара доадир массеxк ди, ийшар бІаьннел совгІа машиннаькъа вагонаш.

— Тха предприяте коллектив дакъа лоацаш я Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна йолча яхье, — йоах завода директора заместитела Ю. Молнара. — ХІаьта оаха лаьрхІад шу чакхдалале хьалха лаьрхІа хиннача пхе станцена метта Советски Союзе уж ялх дІаяхьийта. Хьалхара шиъ дІайохьийтаргья Салаватен Мраковен Шканово-Салават-Орск яха участок хьалъеча. ХьатІадоагІача шера СССР оаха йохьийтаргья нийс станци, пятилетка чакхъялале — 32. Перспективни планагІа хІара пятилеткагІа СССР лаьрхІа оаха хьаергья 50 — 60 кІезигагІа йоацаш станци.

П. ШУМСКИЙ.
ТАСС корреспондент.

Братислава.

юхедус цун хйина законаши принципаши, хІана аьлча коммунистически общество хьалъяр ше а дегІаена социализм дІахо а лерргІа а эргайоахаш тоаяра, из йоалаш-йоалаш коммунизмага ялара процесс я.

Тоаеннача социализма лоархІамегІара оагІув эггара хьалха общество эшача массе тайпарча хІамашца кхоачамбалла Іалашъеи бахача наьха вахара боарам лакхбеи низ кхоачаргболаш общественни производство боарам лакхбарца ювзаенна я.

Тахан экономика дегІайоалаяра декхараш оттаде а доагІаш хьалхарча аргІанна оттаду. В. И. Ленина хьийхад, коммунистически общество духхьал хьалха латтача экономикан Іилма-технически прогресса лакхача боарамеи ларда тІа хьалъяр лоархІаме да яхаш. Духхьал из да парте хьаувттаеча экономически программо лерхІар а. Цо белгалбоакх социальни хувцамий лостам, темпаш, формаш. Коммунистически обществага довлара дола керттера хьал лоархІ парте коммунизма материально-технически база хьаелгах.

Экономически политика овлангарча дешашта принципиальни установкаш еннай КПСС XXIV-чеи XXV-чеи съездаша.

ДегІаенача социализмо хьадаьккхача 15 шера (1961—1975 шш.) капитальни вложеней объеми керттера фондаш болх бе йолаялийтари Советски Іаьдало цул хьалхагІа мел яьккхача ханачул 3-зза хІана хиннаяц аьнна дукхагІа хиннай.

Цу пхийтта шера яьккха ерригa промышленни продукци 3,3-зза хІана хиннаяц аьнна дукхагІа хиннай. Лакхачеи тешшамечеи темпашца дегІанхад технически прогресс Іалашъеш дола промышленноста доакъош. ХІанз вайцига 10 дийнахьа йоах бІарччача 1936 шера йоахаш хиннар миссел электроэнергии минеральни удобренеши, мехкдаьтта, ший газови конденсат а тІехьа, — 18 дийнахьа, газ — 2 дийнахьа, болат — 40 дийнахьа, автомобилаш — 24 дийнахьа.

Тоаеннача социализма общество хьаенача шерашка чІоагІа лард еллай юрта боахам дІахо айбара а. ХІара шера юкъера лаьрхІача нийслагІча пятилетке йоаккхаш хиннача юртбоахама продукце боарам 37,1 процент лакхагІа хинниаб 1961—1965 шерий юкъерча боарамал. Цу юкъагІа тІа-тІа дукхагІа даьхад ялат. ВорхІлагІча пятилеткечул 186 миллион тонн дукхагІа гулдаьд ялат бархІлагІча пятилетке, хІаьта пхе шерах ши шу (1970-гІеи 1975-гІеи) вІалла аьттув боаца климатически хьалаш долаш денадоллашехьа а, нийслагІча пятилетке — 256 миллион тонн дукхагІа.

Мехка экономика дегІайоалаяра гІулакха кхы а доккхагІа мулаш дахкаьд иттлагІча пятилетке. Аьлча кхоачам ба, укх пятилетке мехка 1918—1965 шерашка яхийтараш миссел капитальни вложенеш дІайохийтаргхилар.

ДегІаенача социализма хьалашка, коммунизма материально-технически база хьаяра декхараш ше кхоачашдеш, парте ший теркама кІалхара ялийтаяц къамий экономикаш дегІаяхкара боарамашта юкъера оидда башхалонаш дІаяхара проблема.

Из гойта йиш я Нохч-ГІалгІайчура доаладеча масалца. Ерригa промышленни продукци арахецара боарам 1960 шераца нийсбича 2,9-зза лакхагІа бар 1975 шера. Союзни хьокхамел кІезиг-дукха лохагІа ба из. Укхаза Іаткъад Нохч-ГІалгІайчеи ерригача промышленни продукцена юкъе оидо дакъа лоацаш дола лаьттагІара хьалдоаха мехкдаьтта нийслагІча пятилетке чІоагІа кІезигдалар (1970 шера даьккхачунца нийсдича 43,6 процент мара даккханзар из 1975 шера).

Тоъал доккхий толамаш даьхад республика юрта боахаме. Нагахьа санна 1961—1965 шерашка хІара шера юкъера лаьрхІача йоаккхаш йолча ерригача юрта боахама продукце мах (1965 шерарча вІаши нийсдеча маьхашца лаьрхІача) 177,7 миллион сом хинабале, 1971—1975 шерашка 249,6 миллион сом хиннаб. 41 процент лакхбеннаб. 1961—1965 шерашка республике хІара шера юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара ялатий хьувкъам 16,4 центнер хиннаб, хІаьта 1971—1975 шерашка хІара гектара тІара 18,1 центнерага кхоачаш лакхбеннаб из. Цу шерашка дукхагІа даьхад ялат, шекара свеклаш, баьцадаараш, тхьамка, кхыйола культураш. ЧІоагІбеннаб республика хьайбай боахам.

Вай республика экономике уж Іалаьмате доккхий толамаш даха вІаштІехьдаьннад республика дегІайоалаяра КПСС Центральни Комитето хадданза йоакхо яр, мехкарча вежарашха долча халкъий оагІонгахьара цунна новкъостал хилар, республикерча берригача къахьегамхоша тІагІертта къахьегар бахьан долаш. Шоай са ца кходеш цар хьийга къа а экономикеи культуреи карагІдийнна доккхий хІамаш а белгалдаьхад Даьхен дезача совгІаташца — Ленина, Октябрьски Революце, Халкъий доттагІала орденашца.

ДегІаенача социализма хьалашка тІа-тІа шаьрагІа хьагучаювл капиталистически системаца нийсйича боахам лелабара социалистически система совленаш. Социализмага довла юкъ чакхйоалаш а тІехьа ерригa промышленни продукци хьаяра боарама дунен тІа шоллагІа моттиг а яьккха, чон, болат, аьшка марганцеви, хромови руда, кІор, кокс, цемент, удобренеш, трактораш, телевизораш, электровозаш, металл хьокха станокаш, вІашагІйоахка аьшкабетонни конструкцеш, херхах чаккъяьккха хьу, зипаш, телата кога гІирс, шекар-песок, маша дьтта, продукце цхьадола кхы тайпаш хьадара хІанз хьалхарча моттиге яьнпай СССР. Нагахьа санна 1965 шера США боарамца нийсйича СССР-о 62 процент промышленни продукци хьаяьяле, 1975 шера 80 процент совгІа хьайир цо из.

ДегІаена социализм белгалйоал социалистически производственни отношенеш тоаяларца, производства кечалаштен средстваштен социалистически доалахье хиларца, доалахьен шаккхе форма, тІа-тІа дукхагІа совле дерригача халкъа (паччахьалкхен) доалахьенга а йолаш, ма-могга дегІакхувларца, чІоагІъярца, гаргакхувларца. 1970 шера бахача наха яьча Ерригсоюзни переписа даппегІа, доалахье дерригача халкъа юкъара йолча моттигашка къахьегаш хиннаб 80 процент совгІа баха нах (1939 шера — 50,2 процент).

ДегІаенача социализма хьалашка кхы тайпа а хинна дІаэттай советски общества социальни состав а. Социализма экономически законаша дІадехараш диззагІа кхоачашдара — обществана тІа-тІа дукхагІа эшараш дукхагІа хилийтара, боахам плана боарамагІа, боагІбоагІача тайпара дегІаккхувлара хьахиннар къахьегамга хьежжа декъара, кхыдараштa эша хьалаш нийсденнад. Общества социальни куп дукхагІа цхьан тайпара лестад. Хувцаеннай мехка бахача наьха кхаь даькъах ши дакъа йола, коммунизм хьалъеча кулгалдара дакъа шийга ехаьча болхлой класс. Из хІанз вай общество эггара йоккхагІйола класс я. Кхы тайпа а хинна дІаэттаб психологи социалистически лаьрда тІа вІаштІехьъяьнна колхознн ахархой Бокъонца халкъа, социалистически а хинна дІаэттай интеллигенци, тІа-тІа боккхагІа хул вай обществера цун лоархІам.

ДегІаенача социализме духовни вахар тоаденна хул. Обществе доал деш я болхлой класса идеологегара дерригача советски халкъа идеологега яьнна марксистско-ленински идеологи. Наьха сакхетам чу чІоагІъеннай советски патриотизмеи социалистически интернационализмаи идеяш, хІанз а цхьаццайолча моттигашка юкъ-юкъе гучаювлаш йола национализмаи шовинизмаи белгалонаш дІайоахаш я. Социалистически сакхетамца леладу къахьегамхоша шоай гІулакхаш, шоай оамалаш тІа-тІа дукхагІа коммунистически нравственностага хьежжа лелае баьнннаб уж.

Халкъа дешари культуреи айелга тоаеннача социализма обществана санна эшаш хиннадац цхьанна а кхыча обществана. 70-гІа шераш юкъедахача хана вІаштІехьдаккха мегар цунна керттерча даькъе массанега а юкъера дешар дешийтилга. Иштта вІаштІехьдаьккхад из Октябрьски революци ялалехьа 9 шерагара 49 шерага кхаччалца ха яьннача бахача наьха динь даькъах кхо дакъа хІана бац аьнна бараш дешанза хинцача, хІаьта дешанза бараш къамий йистошка кхы а дукхагІа хиннача, шоай интеллигенци иа хиннача мехка. Масала, дийша наггахьа мара саг воацаш моттиг хиннай Нохч-ГІалгІайче. Ерригача школашка болх беш. 40 хьехархо а хиннавац. Нохчийн гІалгІайн шоай йовзув а шоай интеллигенци а хиннаяц. Кхы тайпа да гІулакх хІанз. Знапешта тІаккхув къонабараш меттел, боккхий бараш а. Республике болх беш я 471 школа, ши вуз, 12 техникуми училищеи, 29 профессионально-технически училища. Дешара ерригача формаша чулаьцав 360 эзар саг, вешта, аьлча республике бахача нахах хІара кхоалагІа вола саг.

Тоаеннача социализма хьалашка дІахо дегІаух вахара советски хьисап — наьха вахара геттара керда, толашагІа дола тайпа. Из хьа а хинна, тоаденна дІаэттад социалистически общество дегІаухача юкъагІа. «Вахара социалистически хьисапи идеологически балха дешаши» яхача Ерригсоюзни Іилма-практически конференце доакъашхошка Л. И. Брежнева яздаьд: «Вахара, социалистически хьисапа Іалаьмате йоккхий исторически совленаш, цун къаьга оагІош сенах латт аьлча, уж латт, коллективизми новкъосташха дола гІулакхаши, дерригача къамийи народностийи доттагІал, нравственни унахцІенали социальни оптимизми шийца йолаш из хиларах».

Ший оагІош йолаш да вахара социалистически хьисап. Царна ларде улл къахьегама хьалаши маІани санна йола белгало. Вай общество белгалйоал паргІатта творчески гІулакхаш леладе, наьха шоайла общественни бувзам лоаттабе йиш хиларца. Из хьагуш да социалистически яхь, коммунистически къахьегама тІехьара болам шерра баржарах, бокъонца йолча коллективизма, доттагІален новкъосташха вІаши юкъе лелача гІулакхийи хьалех.

Вахара советски хьисапа лоархІаме оагІув — общества ерригача сферашкара социалистически демократи. Цо шийна чулоац халкъа, ерригача классийи социальни группайи идейно-политически цхьоагІо, паччахьалкхенна, производствана демократически доал делга. Саг массе оагІорахьара дегІаваларва йоакхо а еш, КПСС-о цунца цхьана уйла тІайохийт сагеи обществаи хьашташ, граждани бокъонаш, паргІатонаш, декхараш дикагІа цхьана тардара. общества хьашташ шоайчарел лакхагІа лоаттаде уж Іомабара. Вахара советски хьисапа уж ерригa оагІош хьахьекхай СССР кердача Конституце тІа.

Іалаьмате лоархІаме кхы цхьаьккха цхьа оагІув а я дегІаенача социалистически общества. КПСС-агара кулгалдара дакъа дІахо доккхагІа хиларца ювзаенна я из. «Партегара кулгалдара, оарцагІвоаккхаш дола дакъа, — йоах КПСС ЦК-ас парте XXV съезда яьча Отчетни доклада тІа, — из цхьа моллагІча тайпара кхетаде доагІаш дац. Вахар ше да из, хІара деннара ерригa практика». Ховш да, обществана революционни эргалонаш еш хиннача ерригача этапашка парти наха керте лаьтталга. Из хьалха лаьттай дегІаена социализм котъяккхар духьа советски халкъо лоаттабаьча къовсама а. Коммунизмага бодача наькъагІа общество дІахьалхашкахьа ахарга хьежжа кхы а дукхагІа лакхлу цунгара дакъа, кулгалду низ из хиларах тарра.

Кулгалдара дакъа КПСС-ага хилар дуккхача бахьанашца дувзаденна да, эггара хьалха: дунен халкъашта юкъерча Іалаьмате доккхийчеи човлханечеи декхарашца, нах политически кхетам лакха болаши хьинар айденнеи хиларца, социалистически демократи шеръяларца, социальни доалагара дІадехараш доккхагІа хиларца. Къахьегамхошта коммунистически кхетам дикагІа балаиза, марксистско-ленински теори даим йІаьхий янза ярг ца хилар-гара хьадоагІаш да из. Парте лоархІам тІа-тІа дукхагІа лакхлуш хилар общества ерригача классаштеи социальни группаштеи эшараш, дерригача халкъа, дерригача къамий, дерригача ноахалий хьашташ тІа-тІа чІоагІагІа теркалданза дарг ца хиларца дувзаденна да.

Дерригача лаьттан тІарча халкъашта бІарга а гуш машара байракхи чІоагІален хинна латт дегІаена социализм. Из теркал а деш, КПСС ЦК-ас, ЦК Политбюрос, ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева массе оагІорахьара болх чакхбоах машари дунен халкъашта юкъера кхерамзлеи Іалашъяра, демократически прогрессивнии низий цхьоагІо чІоагІъяра, дунен социализма хьашташ лорадара, халкъий кортамукъален болам хьаллацара, дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбара процесс кІоаргъяра.

Дунен халкъашта юкъера юкъмоттиг Іилман наькъаца кІоаргга тахка а техка, КПСС-о вывод яьй дунен тІом хиланза баргбоацаш ца хиларах, машар безача дерригача низаша хьинаре гІулакхаш чакхдахарца из ца хилийта йиш хиларах. Цхьабакъда уж торонаш чаккъяхар духьа, партийни документаш тІа цкъа санна дуккхаза а белгал ма-даххара, хьинаре къовсам лоаттабе беза, хІана аьлча империализма гІулакхаш хувцаденнадац. Духхьал цунца дувзаденна эггара хьалхарча аргІан декхарех паІ лоархІ КПСС-ои вокх марксистско-ленински партешеи массане юкъара машар бахьан долаш, империалистически агрессораш юхакъовлар, дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбара гІулакх юхаластаргдоацаш хилийтар духьа лоаттабу къовсам.

Коммунистически общество хьалъеча юкъагІа хьаувттача кердача декхараша хьахулийт керда проблемаш а, дІадех шоаш кхоачашдара кхы тайпа методаши средстваши лохилга. Цу хьалашка чІоаггІа лоархІаме да, хулаш дола хувцамаш партийни комитеташта шоай ханнахьа бІаргагулгеи шоай болх царга хьежжа вІаштІехьбоаккхилгеи. Цу гІулакха массаза а къаьгга масал гойт вайга парте. Иштта хІанз а, КПСС-о ший XXV съезде, коммунистически формаце хьалхарча фаза доазонел чухьа мохк социально-экономически дегІабара стаде бокъонца реалистически мах а баь, парте шаьра белгалдаь вай гарггагІареи дІахореи декхараш. Уж кхоачашдеча Іалаьмате боккхача лоархІаме я иттлагІа пятилетка.

«Эффективности дикали лакхъяра декхар, — аьннад съезде А. Н. Косыгина, — из технически экономически декхар хинна ца Іеш, из кхы а советски общество дІахо дегІаухача юкъагІа а кхоачашдергдолаш дола социальни, идеологически декхар а да. Из декхар кхоачашдаро шийн аргІанна новкъостал де деза социалистически общественни отношенеш, общежите коммунистически нормаш чІоагІъяран эргайоахаш тоаяран».

Советски халкъо эггара хьалха хьалъяьй дегІаенача социализма общество. Эггара хьалхагІа дІадоладеннад из коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашде а. Цун опыт, белггала, Іалаьмате йоккха я. Цо никъ сийрдабоах дерригача халкъашта: цхьадараша социализм хьалъю, цхьадараша шоай эггара хьалхара лерхІар а дий хорж из, цхьадараш тІехьа тІайоагІача хана цу наькъа тІа даргда.

П. ЛАТЫШЕВ,
исторически Іилмай кандидат.

ПОДЗОЛ ДЕХЬАРА

ПОЛЬША. Сихха хьалъеш латт Ожаруве (Тарнобжегски воеводство) йоккха цементни завод. Цун хьалхара аргІа болх бе йоалалургья шу чакхдоаллаш. Йиззача мощностах завод болх бе йолаелча мехка цо лургья шера шиъи ахи миллион тонн из маьхе гІишлон материал.

СУРТА ТІА: монтажникаш гІишлошъеча.

ЦАФ—ТАСС сурт.

«ВИСЛА»— 1980 шу тІакхоачаш

Гданьскера «Висла» яхача кемаш деча польски верфа коллективо болх дІаболабаьб ший истореи чухь эггара йоккхагІа йола экспортни контракт кхоачашъяра. Кулгаш а яздаь чІоагІъяьча соглашенех 1980 шерага кхаччалца йолча юкъа укхаза хьадергда Советски Союза лаьрхІа ткъо пассажирски кема. Цу серех дола хьалхара кхо кема хи тІа даргда хьатІадоагІача шера.

Ткъаь пхиъ шу зама я СССР-а лаьрхІа «Висла» кемаш хьа ду. Цу юкъа советски заказчикага кхаьчад 112 кема — царех дукхагІа дараш чхъаьрий лувцара лаьрхІан учебнии катераш.

(«Пшиязнь» — АПН).

КНИЖНИ ГАНЗАШИ БІАЬ ШУ

Прагерча пачхаьалкхен библиотека укх шера белггала цІей — вІашагІъелла 200 шу дизар. Чехословаке эггара йоккхагІа йолча цу книжни ганзе да 4,5 миллион том. Цу библиотеке дІа а язвенна даим книжкаш дешаш ва 40 эзар гаргга саг. ДІадахача шера, масала, царна деннад юкъерча бІаьщеренний рукописаш, марксизм-ленинизма классикаш, художественни а лаьрххІа а дола литература юкъедола 1,2 миллион книжка.

(Прагопресс — АПН).

Автомобилах лораву кІоажо

Полице статистико яхачох, наькъашка хатараш хул дукхача гІашлошта автомобилаш лехкараштa баьдеча гІолла шоашта хьалхашка нийсвенна саг ший ханнахьа бІаргаго вІаштІехьа ца доаландаь. «ЩІе жІарг» яхача ший лоІамеча швейцарски организаце активисташта хет, шоферашка «юхасаца» яха хоам булургбар гІашлочун кога тІа ювхача хІаман кІоажоннеи айраи юкъе увттаеча къаьстта шоай тайпарча пластинкашка. аьниз. Цу тайпарча пластинка металлически оагІо тІа йохк итташ эзараш микроскопически шуша бурилгаш. Царех геттара чІоагІа сердал ювл. Кхыметтел бІарга хІама ца гуш баьде хилча а пластинкаш тІа южаш йола автомобильни фара сердал бІаь метр гаьнара а бІаргагу.

Сийрда ювла пластинкаш дІайовзийтаран дІайоаржаяран швейцарски «ЩІеча жІарго» хІара шера шерра кампани лелаю. Цу тайпара эггара тІехьара акци йолча хана цхьа миллион совгІча гражданашта нийцар автомобильни наькъашка кхерамзле Іалашъяра гІо деш йола из дика оатхал.

(АПН).

ЦІаькха а сага бокъонех

ВІашагІкхийттача Къамий Организаце расови дискриминаци сага бокъонаш телхаеш хиларах тарра хардъеш дІаккайкаяь дукха ха я. ХІаьта а расови дискриминации расови мотиверІа сага халдаква дукхьала тІакхувши моттигаш я кхыметтел сага бокъонаш лораярах эггара чІоагІагІа дувцача мехкашка я. Массаза а хІана дац аьйна нах боа а беш. США кІайчен кхыча тайпара бос болчеи наха юкъе хулача довнех дола хоамаш насткаста ду американски информационни агентствоша. Дукха ха йоаццаш укх тайпара хІама дувцаш йола заметка араькккхар «Нью-Йорк таймс» яхача газето. Городе Сан-Франциско я район духхьала цхьа китайцаш бахаш. Цхьан дийнахьа китаец да волча ресторане чуйиккхар маскаш йоахкаш вола кхо саг. Цар герз теха вийра цу чу хиина пхи саг, иттех сага хала човнаш а йир. Америке «раса цІена» лоаттадара тІехьа латаш болча «турпалашта» карагІдаьнцарех хьалхара хІама дацар из. ІажагІа раса ца дезараша 1969 шера денз Сан-Франциско китайски районе вийнав 39 саг. Сен духьа? ДувцачогІа, сага бокъонаш бахьан къовсам лоаттабеча «кІайча» наха духхьала китайски городоке бахача цаьха цІока бос, мотт, оамалаш ца езаш хилар бахьан долаш дир из.

Американски кхыча города— Чикагона кхерам тІалоаттабу духхьала расови дискриминацера хьабоагІаш болча «школьни тІемо». Дешара шу дІадолуш «ше къаьстта йолча операцена» юкъе дакъа лоацаш хилар ши бІаь гаргга полицейски. Уж бар Чикагон керттерча даькъе кІайбараш бахача моттигашка йолча школашка долха Іаьржа бос боля бераш накъадоахаш. Из хІама диза даргдоацаш дар, хІана аьлча городской ультранацистски организацена — Гитлера хьехамагІа диза доагІаш — лаьрхІар школашка «раса цІена лоаттаде». Цхьан хана лаьш болаш мехка кхийлача негрех хьабаьнна «шоллагІча сортах бола нах» кІайбараштa лаьрхІа йолча школашка дІаэца бІуборгбараштa кхерам тІа а тоссаш духьалбаьлар город Чикагора неонацисташ.

Хаттар отт: ВІашагІкхийттача Къамий Организаце сага бокъонаш лораярах йола Декларации ерригача пачхаьалкхенашта — ООН членашта йоагІаш еций? Массарел а дукхагІа сага бокъонаш лораярах дувцаш вар декхарийла веций уж бокъонаш телхаеча расови дискриминацена духьал къовсам лоаттабе?

Бакъда белгалдоаккхаргда вай. сага бокъонаш эггара хьаьрагІа лораеш болча Малхбузехьарча наха лакхехьа йийцача деклараце чулоацамал дукхха а дикагІа йовз «советологаша» араьяха тезисаш. ХІаьта «советологех» аьлча, царна дикагІдар шоай мерий кІал хулаш дола хІама дикагІа бІаргагургдолаш бІаргсиноши Іалашдича.

Мартти ЛАРНИ, фински писатель. (АПН).

Хельсинки.

Замби Республика тІатеІІа ший бокъонаш лора а еш социальнии экономически прогресса наькъагІа кортамукъа а йолаш дегІайоагІаш я. Цу огІорахьа лоархІаме гІулакх хилар цІаста даккхара пачхаьалкхен тІаьхьожам лоаттабелга оттадеш цига чакхдаькхар.

СУРТА ТІА: Замби столица, мехка экономически культурнии центра Лусаки улицагІа.

В. БУДАНА сурт. ТАСС фотохроника.

Керда стихаш

Дж. ЯНДИЕВ.

Алал сога, алал

Маца хиннад,
Мича хиннад,
ГІайгІа, бала,
Даь-сесаг санна,
Къиза баьнна,
Хьан цІагІа хьийзаб?
Алал сога, алал!

Берзаха увгІаш,
Дарцаха хьекхаш,
Маьлара къу хинна,
Коара-коа уттташ,
Меца ка етташ
Вахар хьанагІа хьийрчад?
Алал, сога, алал!

Берза чоабалца удаш,
Мискай дегаш кодош
Къиза эгар хинна,
Даьрдаь аькха санна,
Іаьржа, эрга таьзет
Хьан коа, цІагІа ниттад!
Алал сога, алал!

Из деррига
Юхе е гаьна,
Дийнахьа е бусса
Вай дай коашка хиннад.

Из деррига
Цу нийрчача хана
Хьа а, са а
Даь, наьна
Дулха дегех
Топа пхо санна
Къиза чекхдийннад.

ТЕША

Хьаькъале оалача дешах
Се дилла хьогаш
хиннавецаре,
Беркате йоагІача кхоанох
Дог-уйла тийша
хиннавецаре,
Даьй цІийца хьаьнденна
лаьтта
Со тахан иштта дезаш
хургвацар,
Вай буцача наьна метта
Дег тІера ез сий а
дергдацар.
Теша, цІаккха тийша вале,
Вай тІехьен сийрдача
иразах,
Байнача́рна, баркал аьле
Теша, вай гІозача вахарах.

ДІААЛА СОНА ИЛЛИ, ДІААЛА

Къадала гІерта дог
тохадолийташ,
ДІаала сона илли, йиш
яккха,
Цхьан хана биа безам
дагабохийташ,
Набаргахьа леста бІарг
сомабаккха.
Дагайохийта, Тирка
ашарашка ладувгІаш,
Лоам тІа са тассалца со
лийнна ха,
Дагабохийта, деррига дуне
сай хеташ,
Цкъаза бакъахьа, цкъаза
харцахьа баьха гІа.

ДІаала сона илли, дІаала!
Деррига дагадохийта —
ЦІенче, бІаьха никъ,
Маьлха зІанараша хьесташ
гІийтта Іуйра,
Баьццарча бІаьсти баьнна
мозий никх

Санна, керта чу хьийза мерза
уйпа.
ДІаала сона илли, дІаала!
Къадала гІерта дог
тохадолийташ,
ДІаала сона илли, йиш
яккха,
Цхьан хана биа безам
дагабохийташ
Набаргахьа леста бІарг
сомабаккха.
ДІаала сона илли, дІаала!
ДІаала сона илли, дІаала,
Пандара ладувгІа йиш екаеш,
Соцара був бала гІерте ала
Юха сийрдабаьккхе лотабеш.

ПАТРИОТАШ — ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ ХЬАЛКХЕБЕ

КЕРТТЕРЧУН ЙОАКХО ЕШ

ХІара ди массаза доала гаргагІа хьатІакхоачаш латт вай массане а эггара доккхагІдола цІей — Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дуза ди. Дуккхача дикаштa белгалдаьннад вайна ер юбилейни шу хІаьта а. Советски наьха вахаре къаьстта йоккха моттиг дІалоац дукха ха йоаццаш тІаийцача СССР кердача Конституце.

Дукха уйлаш дег чу йоссийт исторически лоархІам болча цу документо. Геттара чІоагІа доккхал дайташ хІама да СССР Конституце тІа Коммунистически парте хьалхленца барттайнача советски къамий дезало керда вахар дуллаш даьха сийдола толамаш хьахьекхалга а дегІаснача социализма мехка вахара нормаш закона наькъагІа дІачІоагІъяьлга а.

СССР Конституци кІоаргга Іомаяра дІаболабаьча балха тІа оаха, хьехархоша, тхоай керттерча декхарех цаІ лоархІ кхувш йоагІача тІехьенна вай Даьхен толамаш ерригача советски республикай турпалча къахьегамах, цар къахьегамхой барт, уж моллагІча къамех бале а, цаІ хиларах тийша долга дІадовзийта, дешархой даьй гІулакхаш довзаш а царна мутІахьа болаш а хьалкхебар.

Дешархошта патриотически интернациональнии кхетам луш цІаккха дицде йиш яц кхыйола республикаш санна Нохч-ГІалгІайче а дегІаяр деррига советски къамаша, къаьстта а сийлахь - доккхача эрсий къамо, вежарашха гІо - новкъостал дарах хьадаьнна беркат хилар.

Тхоай хІара дийнахьарча кхетама балха тІа из уйла ма-хулла дешархой сакхетам чу чІоагІъе гІерт тхо. Цу гІулакха оаха пайда ийбу социалистически вахара хьисапо ше луча торонех. Кхыдараш доацаш тоъаргда дуккхача наха вонаш дахьаш Іалама хатараш нийсделча тайп - тайпарча республикай къахьегамхоша хало кхьачарий оагІув хьаллацар хьанийцача а. Ховш ма - хиллара, цу тайпара моттигаш нийсъеннай Дагестане а вай Нохч - ГІалгІайчене а. Цу хана автономни республикай къахьегамхошта беррига мехко доккха гІо дар социалистически интернационализм къаьгга гучаялара масал хинна ца Іеш, кхетам балара дика школа а я.

Цу тайпарча гІулакхех, дувцача дешархошка дакъа а лоацийташ дувц хьехархоша классни сахьаташка, урокашка, тайп - тайпара тематически мероприятеш чакхйоахача хана.

Дуккхача шерашка денз школа хьехархоша доттагІала бувзамаш леладу вай республикерча тайп - тайпарча районашкарча школай дешархошца санна Къилбаседа - ХІирашкахьарча шоай нийсархошца а. Каст-каста шоайла дІахьа хьоашалгІа ух уж, цхьана сакъерд, доттагІала концерташ чакхдоах, пионерски а комсомольски а балхах вІаши дагабувл.

Традици а хилла дІаэттад школе «Пхийтта республика — пхийтта йиша» яха халкъий доттагІала фестивалаш чакхйоахилга. Цу тайпарча фестивалашка цхьацца союзни республиках лаьца дувца кийчлу цхьацца класс. Бераштa къаман барзкъаш вІаштІехьдоахача гІо ду даьша - ноанош. Цудухьа ала мегаргда фестиваль чакхйоаккхача дакъалоацаш ерригa школеи дукха дай - ноанойи хулилга. Фестиваль хилале дуккхача хана денз хьалха шоашта кхаьчача союзни республика исторех, цун халкъа боахамах, культурах, искусствах, Іилмах лаьца дукхагІа довза гІерташ, тайп - тайпара стендаш, витринаш кийчъеш дукха къахьег дешархоша. ХІаьта шоай фестивале цар хьоашалгІа бех дай - ноаной, совхоза болхлой, юрта баха нах.

Школа хьехархой интернациональни кхетам кІоаргагІа балара дикагІдола наькъаш лехара халданза йоакхо еш ба. Иштта хІанз тхо яь йистедоалаш латт союзни республикашта Советий Іаьдала 60 шера карагІдаьннарех дувцаш йола фотовитринаш. Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІема хана МагІалбик моастагІчох лораьрашца вІашагІкхетараш чакхдоах, районерча клаеведчески музея лаьрхІа материалаш гулъю.

А. БАЗОРКИН, СоагІапчарча № 19 йолча школа директор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Къона спортсменаш

Дукхаеза Грозперча № 5 йолча юкъерча школа дешархошта спорт. Школа цхьоалагІча этаже хьалъоттадаь латт спортсменаша мел даьха совгІаташи грамоташи. Къаьстта безам тІабахаб дешархой стрелкови спорта. Цу гІулакха лаьрххІа школе вІашагІъеллай стрелкови кружок. Цунна кулгалдеш ва военрук Никитин Ефим Вавилович.

Ший урокашка дешархой дисциплина йолаш, ниа болаш, денал долаш хила Іомабу хьехархочо. Районе пневматически топаш ийса кхувсара яхьашка кхозза хьалхара моттиг яьккхай школа, хІаьта иштта хьалхарча моттиге хилар уж укх шера апрель бетта топаш кхаь тайпара кхувсарах хиннача яхьашка.

Школа дикагІбола спортсменаш-стрелокаш ба Сатаев Іийса, Сызранцев Владимир, шоллагІа разряд йола Соломатин Александр, Тебайкина Галина. Цул совгІа, Соломатина ейгача атлетиках маІача наьха 2-гІа разряд а я. Нефедов Александра шахматех я цхьоалагІа разряд. Сатаев Іийса штангист ва, боккхагІбарий цхьоалагІа разряд лелаю цо. Белгалдаккха деза, шахматехи шашкехи ловзара яхьашка Грозперча школашта юкъе № 5 йолча школа хьалхара моттиг яьккха хилар а.

ДегІайоагІаш я школе баскетбол, стола тІара теннис, школе иштта кийчбу судахой-общественникаш а. Судахой хила бокъо луш физкультуран спортан йолча районни комитето удостоверенеш лу дийша баьннача дешархошта.

Дукха ха йоаццаш Сийлахь-бокххача Октябра 60 шу дизара хетаь пневматически топаш кхувсара яхьаш хилар Октябрьски районе. Цига а белгтала хилар пхелагІча школа стрелокаш — хьалхара моттиг яьккхар цар.

Дукха да школа де лерхІараш а. Из да № 28 йолча школаца баскетболах ловзара вІашагІкхетар а. Эскаре гІулакх де кийчлураштa юкъера яхьаш а, кхыдараш а.

— Бакъда, школе йоккха спортзал яларе дешархоша доаха толамаш кхы а лакхагІа хургдар. Эшача оборудованеца тоаяь площадка яц школа коа а, чухьаръяр а готта цІалг да, — Іокад школа физкультура хьехархой Шульга Владимир Михайловичи Дуюнов Анатолий Петровичи.

Планага диллача школе спортзал хьалъе лерхІаш я, бакъда из кийча маца хургья ховш хІама дац. Хоаш цаІ-м да, из хьалъяь сихагІа мелъяла спортивни толамаш лакхагІа хургхилар. Цунна дола тешал да стрелкови кружока болх.

М. ГАДАЕВ, хьехархо.

ЗАЕМА ХЬАЛХАРА ТИРАЖ

КПСС ЦК-аси Советски правительствоси тІадилларах СССР финансай Министерствоси СССР Пачхаьалкхен Банкои 1948 шера арахийца СССР халкъа боахам юхаметтаоттабарен дегІабоалабарен Пачхаьалкхен кхоалагІча заема облигацей шоай мах хьалу хьалхара тираж чакхъяккхара порядок оттаяьй. Цу заема облигацей шоай мах хьалу тираж 1977 шера 20 октябре хиинай, мах хьалуча тиража официальни таблица кепатеха арайоаккхаргья 10 ноябре центральни газеташ тІа, хІаьта тиража тІа араяьннача облигацей мах сберегательни кассаша хьатела болабергба 11 ноябре.

Заема облигацей мах царна тІалаттача боараме дІалургба 1961 шера 1 ноябре денз маьхий масштаба даь хувцамаш теркал а деш — 10-нена меттел 1 а лоархІаш.

Тиража юкъеяхача облигацей мах, цар тІа латтар мел бале а, ерригача сберегательни кассаша дІатергба. Нохч-ГІалгІай АССР районни центрашкеи городашкеи болх дукха хила тарлуча цхьаццайолча сберегательни кассашк» кхы тІа а операционни кораш хьаделларгда. Шоай облигацей мах хьанийцача нахага торо хургья хьанийца ахча вкладий счеташ тІа дІаязде а 3 процент йолча Пачхаьалкхен чухьарча кхаж боагІача заема облигацеш эца а.

Шоай мах дІалуча тиражашта юкъеяхача Пачхаьалкхен заемий облигацеех доагІа ахча дІател ерригача сберегательни кассаша 1984 шера 1 январе кхаччалца. Дувла, деза гражданаш! Маьрша доагІалда шо!

С. СМАГИН, Гострудсберкассай Нохч-ГІалгІай республикански управлене вокхагІвола инспектор.

ФУТБОЛ

Самардийнахьа мехка футболах йолча чемпионата хьалхарча группа командаша аргІанара тур чакхъяьккхар. Цу дийнахьа «Терек» ловзаш хилар Ленинграде моттигерча «Динамо» яхача командаца. Из вІашагІкхетар счет 1:2 а йолаш «Терек» вІаштІа шозлагІа эшаш чакхдаьлар.

ХІаьта цу дийнахьа Симферополера «Таврия» счет 3:1 а йолаш эшаьяча Москверча «Спартако» чемпионат чакхъялале ши тур хьалха хьатІадоагІача шера юха а лакхерча лиге ловза бокъо яьккхар. Кхыйола командаш цу туре шоайла иштта лайзай:

«Шинник» — СКА — 3:3, «Динамо» (Минск) — «Спартак» (Орджоникидзе) — 1:0, «Кузбасс» — «Нистру» — 2:1, «Уралмаш» — «Спартак (Ивано-Франковск) — 2:0, «Звезда» — «Металлург» — 2:1, «Торпедо» — «Колхозчи» — 3:2, «Рубин» — «Металлург»— 2:2.

ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА
(27-ча октябрга диллача).

Командаш	Л	К	Н	Э	Б	О
1. «Спартак» М.	36	21	9	6	81—42	51
2. «Пахтакор»	36	19	12	5	55—26	50
3. «Динамо» Мн.	36	19	8	9	45—25	46
4. «Таврия»	36	19	7	10	53—32	45
5. «Кузбасс»	36	20	4	12	49—35	44
6. «Памир»	36	18	7	11	52—46	43
7. «Терек»	36	17	6	13	58—46	40
8. «Шинник»	36	13	13	10	48—42	39
9. «Торпедо»	36	14	7	15	41—45	35
10. «Динамо» Л	36	11	12	13	50—50	34
11. «Нистру»	36	10	14	12	40—48	34
12. «Уралмаш»	36	12	10	14	48—58	34
13. СКА	36	11	11	14	39—46	33
14. «Спартак» Орд.	36	10	11	15	37—43	31
15. «Металлург»	36	10	11	15	31—43	31
16. «Колхозчи»	36	12	7	17	43—58	31
17. «Спартак» И.-Ф.	36	8	14	14	34—50	30
18. «Кривбасс»	35	9	6	20	40—57	24
19. «Звезда»	36	6	10	20	29—58	22
20. «Рубин»	35	6	9	20	38—70	21

Белгалдаккхар. Таблицана юкъедахадац «Рубина» «Кривбассаца» хинна вІашагІкхетар.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйранара гимнастика. 9.30 — «Изумрудни городера тамашийна саг» яха телевизионни дукха серийни мультфильм. 8-гІа, 9-гІа, 10-гІа сереш. 10.30 — «Къаьнара вальсашн наькъа иллеши» яха фильм-концерт. 14.30 — «ГІайренаш тІа котало яккхар» яха документальни фильм. 15.25 — Советски литературацара коммуниста образ. 16.15 — «Шахматни школа». Разрядниний класс. 16.45— «Изобретатель». 17.15 — «Сатувсастарташ». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Миллионий ленински университет. «Социалистически хьисапера вахар». 18.45 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 19.05 — «Цхьан дезала юкъе». Назрановски мельзавода коллектив йолча (гІалгІай меттала). 19.30 — «Сага долча берката». СССР Лакхехьарча Совета депутата станокаш хьаеча Рязански завода слесара-сборщика Бутримовен Социалистически Къахьегама Турпала, СССР Пачхаьалкхен совгІата лауреата РСФСР заслуженни гІишлошъярхочун Илларионовайн къамаьлаш. 19.45 — А. Толстой. «Хождение по мукам» яхача из цІи йолча романах даьккха телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера 7-гІа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа 21.30 — Хоккеях йола СССР кубок. «Динамо» (Москва) — ЦСКА 2-гІа, 3-гІа ханаш. «Сокольники» яхача спорта Дворецера передача. «Динамо» (Рига) — «Спартак» 2-гІа, 3-гІа ханаш. Ригера передача. Йистеяьлча — кердадарш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Патрия» яха телеальманах. Номер 34-гІа йола выпуск. 18.30 — Юбилейни вахта — толаме чакхъяккха. Будувдетта балхаш деча Горячеводски управлене коллектив йолча (нохчий меттала). 18.45 — Пачхаьалкхен Волжски эрсий халкъа хорз концерт. 19.30 — Вахара бокъо (нохчий меттала). 20.25 — Фильм-концерт.

28 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйранара гимнастика. 9.30 — А. Толстой. «Хождение по мукам» яхача из цІи йолча романах даьккха телевизионни дукха серийни художественни фильм. 7-гІа сери. 10.45 — «Дайн бераши» яхача циклацара «Капитанаш» яха телевизионни документальни фильм. ДІадолалуш къамаьл ду йоазанхочо А. Сурковс. 14.30 — «Хьа къахьегам, хьа сийле я». Телевизионни документальни фильмай программа. 15.20—«Книжка. Ха. Дешархо». 15.50 — «Москва а москвичаш а». 16.20 — «ЩІе нохкармозий» яха берашта дола художественни фильм. 17.30 — Юбилейни вахта толаме чакхъяккха! «Атоммаш». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Сийлахь-боккхача Октябрь 60 шу дизарга «ДоттагІий моаршалаш». Болгаре Халкъа Республика телевидене программа. 20.00 — «Вай биографи. 1976-гІа шу». 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Живари, мехкарий!» Стюардессай дуне юкъара конкурс. 23.15 — Спортивни гимнастиках йола дунен кубок. Испанера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Комсомол хьахиннача Денга «Республика кагирхой — Октябра юбилейна» (нохчий меттала). 18.10 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.30 —Сберкассай балхага хьажар дІахододa. Фильм. 18.35 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала). 19.05 — «Производственно-технически кинонформаци». Мухь хьалъийбечен, транспортнии складски балхий механизаци. 19.15 — Яхья экран. Гудермесски район. 19.45 — Сийду вай кердача дунен сага. Кинопрограмма.

РАДИО

27 ОКТЯБРЬ

6.30 — Юртабоахама культураш чуэцара балхаш сихагІа чакхдаха. Назрановский района «40 лет Октября» яхача совхоза кхашка гІолла яь радиорейд (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Гуйранара ашараш» яха концерт (гІалгІай меттала). 8.40 — «Шоана, кхалнах» (гІалгІай меттала). 9.15 — С. Чахкиев. «Бертий бийсаш» яхача романа оагІонаш (гІалгІай меттала). 9.30 — Ден тема. 9.40 — Ашараш. 9.45 — Парте тІехьехамаша дог ураоттаду. «Сийле хийла парте» химреагентий Карбулакски заводера передача (гІалгІай меттала). 17.00 — Радиоладувгіархой заявках дола концерт. 17.25 — Дега хьехамах (нохчий меттала). 17.45— Керда Конституци Іомаю (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

28 ОКТЯБРЬ

6.30 — «Юртара Іуйре». 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Моттигерча авторий произведенеш (нохчий меттала). 9.15 — «Атенст» яха радиожурнал (гІалгІай меттала). 9.35 — Ашараш. 9.45 — Шура йовкхилга лакхдара тІехьа. Шалински района Куйбышева цІерагІча колхозера передача (гІалгІай меттала). 17.00 — ДоттагІий оазаш. 17.15 — «Хозле дай мехка лаьтта». Литературно-музыкальни композици (нохчий меттала). 17.35 — Вай мехка халкъий ашараш (гІалгІай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала). 18.30 — «Сайрийнара Грозный» (горсете гІолла). 18.30 — Ашараш.

Хоттам

Тахан республике гІоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йолацаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух хьекхаш хилен фегара температура республике 7—12, Грозне 9—11 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка, дохк а доаллаш тайп-тайпарча оагІонашкахьара лаьгІо мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 0—5, дийнахьа 5—10 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхамасекретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленностан отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

СФ02459. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 8011.